

URÍA MENÉNDEZ

 FUNDACIÓN
PROFESOR URÍA

 Obra Social "la Caixa"

Guia pràctica sobre aspectes jurídics de l'empresa social

GUIA PRÀCTICA SOBRE ASPECTES JURÍDICS DE L'EMPRESA SOCIAL

Uría Menéndez Abogados, S.L.P.

Advertència

Aquesta Guia té una finalitat exclusivament divulgativa en relació a determinats aspectes de la normativa catalana sobre l'empresa social. En conseqüència, la informació i comentaris que aquí es mostren són de caràcter general i no constitueixen assessorament jurídic.

Aquesta Guia està actualitzada a 30 de març de 2016 i URIA MENENDEZ no assumeix cap compromís d'actualització o revisió del seu contingut.

ÍNDEX

I. Introducció

A) Introducció	13
----------------------	----

II. Empreses socials

B) Societats cooperatives	15
1. Què és una cooperativa?	15
2. Classes de cooperatives, amb una referència especial al seu objecte ..	16
3. Constitució	16
4. Quines activitats poden formar part del seu objecte social?	17
5. Quants socis fundadors són necessaris?	17
6. Classes de socis.....	18
7. Com es pot articular l'entrada de nous membres?	19
8. La condició de soci és transmissible?.....	19
9. La baixa dels socis	19
10. Els socis responen dels deutes de la cooperativa?.....	20
11. Quines aportacions inicials mínimes es necessiten?	20
12. Vies de finançament alternatives al capital social i al finançament bancari.....	21
13. Dret dels socis al retorn cooperatiu	22
14. Fons socials obligatoris i voluntaris	22
15. Quins són els òrgans de la cooperativa?	23
16. Quines són les principals especialitats fiscals aplicables a una cooperativa?	23

C) Associacions.....25

1. Què és una associació?25
2. Classes d'associacions..... 26
3. Constitució27
4. Quines activitats poden formar part del seu objecte social?27
5. Quants socis fundadors són necessaris?27
6. Classes d'associats27
7. Com es pot articular l'entrada de nous associats? 28
8. La condició d'associat és transmissible? 28
9. La baixa dels associats 28
10. Els associats responen dels deutes de l'associació?..... 29
11. Quines aportacions inicials mínimes es necessiten? 30
12. Vies de finançament alternatives a la dotació inicial i al finançament bancari..... 30
13. Dret dels socis al retorn o als beneficis..... 30
14. Fons socials obligatoris i voluntaris 30
15. Quins són els òrgans de l'associació?..... 31
16. Quines són les especialitats més rellevants de les associacions en l'àmbit fiscal? 31
17. Quins incentius fiscals hi ha per a les activitats de mecenatge?.....32

D) Fundacions33

1. Què és una fundació?.....33
2. Classes de fundacions.....33
3. Constitució.....34
4. Quines activitats poden formar part del seu objecte34

5. Quants fundadors són necessaris?	34
6. Quina dotació mínima es necessita?	34
7. Vies de finançament alternatives	35
8. Destinació de les rendes i els ingressos, dotació a reserves	35
9. Quins òrgans dirigeixen la fundació?	35
10. Quines són les especialitats més rellevants de les fundacions en l'àmbit fiscal?	36
11. Quins incentius fiscals hi ha per a les activitats de mecenatge?	36
12. Les fundacions han de repercutir l'IVA?	36

E) Societats laborals..... 37

1. Què és una societat laboral?	37
2. Constitució	37
3. Quines activitats poden formar part del seu objecte social?	38
4. Quants socis fundadors són necessaris?	38
5. Classes de socis.....	39
6. Com es pot articular l'entrada de nous socis?	39
7. La condició de soci és transmissible?.....	40
8. Separació i exclusió de socis.....	40
9. Els socis responen dels deutes de la societat laboral?	41
10. Quin capital social mínim es necessita?	41
11. Vies de finançament alternatives al capital social i al finançament bancari.....	41
12. Dret dels socis al dividend	41
13. Fons i reserves obligatoris i voluntaris	42
14. Quins òrgans dirigeixen una societat laboral?.....	42
15. Quines són les especialitats més rellevants de les societats laborals en l'àmbit fiscal?	42

III. Societats instrumentals per al desenvolupament de l'empresa social

F) Societats anònimes.....43

1. Què és una societat anònima?43
2. Constitució43
3. Quines activitats poden formar part de l'objecte social? 44
4. Quants accionistes fundadors són necessaris?..... 44
5. Classes d'accionistes 44
6. Com es pot articular l'entrada de nous accionistes? 45
7. És transmissible la condició d'accionista? 45
8. Separació i exclusió dels accionistes 46
9. Els accionistes responen dels deutes de la societat? 46
10. Quines aportacions inicials mínimes es necessiten? 46
11. Vies de finançament alternatives al finançament bancari47
12. Dret dels accionistes al dividend47
13. Fons i reserves obligatoris i voluntaris47
14. Quins són els òrgans de la societat anònima? 48

G) Societats de responsabilitat limitada49

1. Què és una societat de responsabilitat limitada?..... 49
2. Constitució 50
3. Quines activitats poden formar part del seu objecte social? 50
4. Quants socis fundadors són necessaris? 50
5. Classes de socis..... 51
6. Com es pot articular l'entrada de nous socis? 51

7. La condició de soci és transmissible?.....	52
8. Separació i exclusió dels socis	52
9. Els socis responen dels deutes de la societat?	53
10. Quines aportacions inicials mínimes es necessiten?	53
11. Vies de finançament alternatives al finançament bancari	54
12. Dret dels socis al dividend	54
13. Fons i reserves obligatoris i voluntaris.....	54
14. Quins són els òrgans de la societat de responsabilitat limitada?	55

IV. Aspectes fiscals i laborals

H) Fiscalitat general aplicable a una empresa social	57
1. Breu introducció al sistema tributari espanyol.....	57
2. Impost sobre societats (IS).....	57
3. Impost sobre el valor afegit (IVA)	60
4. Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (ITP-AJD)	63
5. Impostos locals	65
I) Mesures laborals i de Seguretat Social	67
1. Empenta als emprenedors.....	67
2. Bonificacions i incentius a la contractació laboral.....	71
3. Bonificacions i reduccions per incentivar el manteniment de l'ocupació	74

Directors

Alexandra Molina-Martell Ramis
José Ramón Salelles Climent

Autors

Alexandra Molina-Martell Ramis
Miguel Alejandro Morales Rilo
Juan Reyes Herreros
José Ramón Salelles Climent

Amb la col·laboració de

Adrià Carrasco Carrasco
Eduard Vila Campos

I. INTRODUCCIÓ

Introducció | A

L'atribució de la condició d'empresa social ressalta la connexió d'aquesta empresa amb una realitat econòmica caracteritzada per uns valors o principis relacionats històricament amb l'organització creada per protegir grups socials més febles, progressivament diferenciada, i reconeguda institucionalment com un àmbit de l'economia definit precisament com a economia social. En aquest procés, en el qual ha estat determinant el mateix impuls del sector i la implicació de la Unió Europea, el caràcter social de les empreses es defineix per les seves finalitats i formes d'organització i de gestió, i pel fet que estan integrades característicament per cooperatives, fundacions, associacions i mútues.

En aquesta evolució, cal destacar especialment la contribució que ha suposat l'atorgament de la Carta de principis de l'economia social l'any 2002 per la Conferència Europea de Cooperatives, Mutualitats, Associacions i Fundacions (CEP-CEMAF, avui Social Economy Europe, <http://www.socialeconomy.eu.org/>). D'altra banda és més gran la consideració de l'impacte que les empreses d'economia social tenen en la consecució dels objectius propis de les polítiques públiques, com mostra el document *Policy Brief on Social Entrepreneurship* elaborat per la Comissió Europea y la OCDE (2013). S'hi reconeix la singularitat de les empreses d'economia social com a agents econòmics i s'hi identifiquen els valors que comparteixen, la seva dimensió local, el suport a persones vulnerables i la contribució al desenvolupament econòmic. L'ordenament jurídic espanyol no ha desconegut aquesta realitat. Amb l'aprovació de la Llei 5/2011, de 29 de març, d'economia social, es defineix què és l'economia social, es donen uns principis orientadors de l'actuació de les entitats i s'ofereix un catàleg d'entitats.

L'economia social es defineix com un conjunt d'activitats econòmiques i empresarials dutes a terme per entitats que, actuant d'acord amb els principis establerts, persegueixen l'interès col·lectiu dels seus membres, l'interès general o aquests interessos conjuntament. Els principis d'actuació subratllen la primacia atorgada a les persones en l'organització, la destinació dels resultats al fi social que constitueix l'objecte de l'entitat, la promoció de la solidaritat interna i amb la societat, amb una cura especial dels col·lectius amb risc d'exclusió social, i

la seva independència dels poders públics. Es presenten com a entitats de l'economia social les cooperatives, les associacions que desenvolupen una activitat econòmica, les fundacions i les societats laborals.

La finalitat d'aquesta guia és presentar els elements més característics d'aquestes entitats com a formes d'organització de l'activitat empresarial. S'han triat les cooperatives, les associacions, les fundacions i les societats laborals perquè són les més rellevants amb relació als objectius del projecte de la Fundació "la Caixa" i la Fundació Professor Uría, dirigits a la promoció de l'emprenedoria social. Aquesta presentació considera la regulació que en fa el dret català, sense perdre de vista, naturalment, les implicacions de les diferents normes estatals que hi són aplicables. S'ha de tenir present, en efecte, que algunes d'aquestes entitats han estat regulades per la legislació catalana, atenta als valors que representen i a les seves finalitats, com ara les cooperatives (Llei 18/2002, de 5 de juliol) o les fundacions i associacions (Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya; "CcCat"), i que, amb relació a les societats laborals, la Generalitat de Catalunya també té algunes competències. D'altra banda, és important ressaltar, amb vista a la funció orientadora que vol complir aquesta guia, que les entitats regulades per la legislació catalana són precisament les entitats que desenvolupen principalment la seva activitat a Catalunya.

La guia destaca diversos aspectes del règim jurídic d'aquestes entitats, aspectes que, amb una perspectiva mercantil, fiscal i laboral, poden contribuir a identificar més clarament la seva peculiaritat com a empreses, i alhora les diferències que presenten entre elles. S'hi considera el seu procés de constitució i la seva base associativa (o la seva mancança, com en el cas de les fundacions), la condició dels seus membres, la transmissibilitat de la seva posició jurídica i el règim de responsabilitat. D'altra banda, s'hi tracten els elements més fonamentals del règim financer i les possibilitats de finançament d'aquestes empreses. Finalment, s'hi presenta la seva organització corporativa, identificant-ne els elements més bàsics relacionats amb la presa de decisions i la representació de l'empresa.

La guia es completa amb la consideració de dues formes d'organització instrumentals per al desenvolupament de l'activitat pròpia d'aquestes entitats: la societat anònima i la societat de responsabilitat limitada. L'objectiu és oferir els elements més rellevants del seu règim jurídic en aquesta dimensió associativa, financera i corporativa, de manera que es puguin identificar precisament les peculiaritats que presenten com a formes organitzatives.

La guia inclou addicionalment la menció d'alguns aspectes fiscals que són significatius per a les empreses socials pels avantatges que impliquen. Per tal de facilitar-ne la identificació, s'exposen amb relació a cadascuna de les entitats.

La guia conclou amb un tractament més general de qüestions fiscals i laborals que poden ser d'interès per a l'activitat de les entitats d'economia social. Les definicions d'impostos s'inclouen en l'apartat H ("Fiscalitat general aplicable a una empresa social") de la part IV ("Aspectes fiscals i laborals").

II. EMPRESES SOCIALS

Societats cooperatives **B**

1. Què és una cooperativa?

Les societats cooperatives són formes d'organització de l'activitat empresarial de caràcter mutualista, primordialment constituïdes per satisfer l'interès dels seus socis. Les cooperatives estan regulades per una llei estatal, la Llei 27/1999, de 16 de juliol (d'ara endavant, la **"Llei de Cooperatives"**), i per lleis autonòmiques, com ara, a Catalunya, la Llei 12/2015 (d'ara endavant, la **"Llei de Cooperatives de Catalunya"**). Aquesta darrera llei defineix les cooperatives com a "societats que, amb plena autonomia i sota els principis de lliure adhesió i baixa voluntària, amb capital variable i gestió democràtica, associen persones físiques o jurídiques que tenen necessitats o interessos socioeconòmics comuns, amb el propòsit de millorar la situació econòmica i social de llurs components i de l'entorn comunitari, fent una activitat empresarial de base col·lectiva, en la qual el servei mutu i l'aportació pecuniària de tots els membres permetin de complir una funció que tendeixi a millorar les relacions humanes i a posar els interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular".

Com a forma d'organització, la cooperativa acull els valors del cooperativisme definits per l'Aliança Cooperativa Internacional com a expressió de la seva identitat, els quals són decisius per a la seva configuració com a empreses d'economia social: participació oberta i voluntària dels seus membres, control democràtic, participació econòmica dels seus membres determinada com a interès sobre el capital aportat o com a retorn per l'activitat que duen a terme, autonomia i independència com a organització, i, amb relació al moviment social del cooperativisme, foment de l'educació i la formació en el cooperativisme, associacionisme cooperatiu i sensibilitat per la comunitat.

Tenint en compte l'impacte d'aquest tipus de societats en la integració econòmica i laboral de les persones, la majoria de comunitats autònomes han exercit la seva competència exclusiva en aquesta matèria i han regulat la constitució i la vida de les cooperatives del seu àmbit territorial. En el moment de decidir la creació d'una cooperativa, cal tenir en compte, doncs, la llei que hi sigui aplicable.

Es regeixen per la Llei de Cooperatives de Catalunya les cooperatives que duen a terme principalment a Catalunya llur activitat, cooperativitzada amb els socis respectius, sens perjudici de l'activitat amb tercers persones o de l'activitat instrumental o personal accessòria que puguin dur a terme fora de Catalunya. Les societats cooperatives que es regeixen per aquesta llei han de tenir el domicili social al municipi de Catalunya on duen a terme principalment les activitats econòmiques i socials.

Si la cooperativa es regeix per la Llei de Cooperatives de Catalunya, ha d'incloure necessàriament en tota la documentació el terme *societat cooperativa catalana* o l'abreviatura corresponent, *SCoopC* o *SCC*.

En aquest capítol es considera el règim jurídic de les cooperatives regides per la Llei de Cooperatives de Catalunya.

2. Classes de cooperatives, amb una referència especial al seu objecte

Les cooperatives es classifiquen, fonamentalment, a partir de dos criteris: la base associativa i l'activitat.

Tenint en compte la base associativa, cal distingir entre cooperatives de primer grau i de segon grau. Les cooperatives de primer grau són les integrades per un mínim de dos socis, que realitzen l'activitat cooperativitzada, a excepció de les cooperatives de consumidors i usuaris, que han d'estar integrades per un mínim de deu persones físiques sòcies. Les de segon grau estan constituïdes, almenys, per dues persones jurídiques, una de les quals, com a mínim, ha de ser una cooperativa en actiu.

Amb relació a l'activitat, cal partir de la base que les cooperatives poden dur a terme diferents activitats empresarials. La Llei en regula diverses classes en funció del seu objecte, de manera que es distingeix entre cooperatives de treball associat, de consumidors i d'usuaris, d'habitatges, agràries, de serveis, marítimes, fluvials i lacustres, d'assegurances, sanitàries, d'ensenyament i de crèdit, introduint peculiaritats en el règim general. Són cooperatives integrals les cooperatives de primer grau que tenen per objecte activitats econòmiques o socials pròpies de diverses classes de cooperatives. Si la cooperativa integral té producció agrària i la resta d'activitats econòmiques, serveis o activitats empresarials estan dirigides a la promoció i millora del medi rural, la cooperativa pot adoptar la denominació de cooperativa rural. Les activitats dutes a terme per una cooperativa integral o rural han de tenir les característiques i complir les obligacions essencials fixades per a les cooperatives de les classes corresponents.

La Llei de Cooperatives de Catalunya reconeix com a cooperatives d'iniciativa social les que "tenen per finalitat la integració laboral, la plena inserció o la defensa de persones, o col·lectius, amb dificultats especials d'integració o afectades per qualsevol classe d'exclusió social o limitació de llurs drets socials, o bé la satisfacció de necessitats socials no ateses, o ateses insuficientment, pel mercat, mitjançant les activitats que determinin els estatuts socials respectius".

Convé destacar, finalment, que les cooperatives es poden qualificar com a entitats sense ànim de lucre. La Llei exigeix expressament, entre altres requisits, que els resultats que es produeixin en un exercici, un cop ateses les dotacions als fons obligatoris, no es puguin distribuir entre els socis, sinó que es destinen, mitjançant una reserva estatutària irrepartible a les activitats pròpies d'aquesta classe de cooperativa.

3. Constitució

Les societats cooperatives es constitueixen mitjançant escriptura pública, que ha de ser inscrita al Registre de Cooperatives. Amb la inscripció, la cooperativa adquireix la personalitat

jurídica. Les cooperatives de treball associat es podran constituir de forma electrònica i en un únic procediment a través del Document Únic Electrònic, que inclourà totes les dades que s'hagin de remetre als registres i Administracions Públiques per a aquesta finalitat.

L'escriptura ha de contenir l'acta de l'assemblea constituent i els estatuts. L'assemblea constituent ha d'aprovar els estatuts, designar les persones que han d'efectuar els actes necessaris per inscriure la societat i nomenar les persones que n'han d'integrar el consell rector, la intervenció dels comptes, si escau, i la resta d'òrgans socials estatutàriament obligatoris. Els estatuts són les regles per les quals es regeix l'organització i el funcionament de la cooperativa, amb disposicions específiques sobre els drets i deures dels socis, i sobre la seva administració.

Es preveu un règim de responsabilitat específic amb relació als actes i contractes celebrats en nom de la cooperativa projectada (societat en formació), que afecta les persones que els hagin celebrat, de manera que en responen personalment. Aquesta responsabilitat cessa si la cooperativa assumeix aquests actes amb posterioritat a la seva inscripció.

Es preveu la situació d'irregularitat de la cooperativa, de manera que, un cop transcorreguts sis mesos d'ençà de l'atorgament de l'escriptura sense que s'hagi sol·licitat la inscripció de la societat al Registre de Cooperatives, o si en qualsevol moment es verifica la voluntat de no inscriure-la, tot soci pot instar la dissolució de la societat i els socis passen a tenir, automàticament, responsabilitat il·limitada i solidària.

La constitució de les cooperatives agràries, de les de consumidors i usuaris, de les de serveis i de les de treball associat en què el nombre de socis no sigui superior a deu es poden inscriure al Registre de Cooperatives per un procediment exprés, sempre que compleixin els requisits establerts a la llei. De manera particular, en aquest cas l'escriptura ha de contenir els estatuts socials aprovats per ordre del conseller del departament competent en matèria de cooperatives.

4. Quines activitats poden formar part del seu objecte social?

Qualsevol activitat econòmica lícita de producció o de consum de béns i serveis pot ser objecte d'una cooperativa. El que és rellevant, pel caràcter mutualista de la cooperativa, és que siguin activitats tendents a satisfer necessitats individuals i col·lectives dels socis.

Les cooperatives poden fer operacions amb terceres persones que no en siguin sòcies sense cap altra limitació que les establertes pels mateixos estatuts socials i per la llei. Per exemple, les cooperatives d'habitatges poden alienar o llogar a terceres persones que no en siguin sòcies els locals i les instal·lacions i les edificacions complementàries de la seva propietat, però no pas els habitatges.

5. Quants socis fundadors són necessaris?

El nombre mínim de socis per constituir una cooperativa de primer grau és de dos socis que duguin a terme l'activitat cooperativitzada, a excepció de les cooperatives de consumidors i usuaris, que han d'estar integrades per un mínim de deu persones físiques sòcies.

En el termini de cinc anys a comptar des de la data de la constitució, les cooperatives inicialment constituïdes amb dos socis n'han d'incorporar un tercer soci que no sigui temporal. A partir del cinquè any, aquestes cooperatives han de notificar i acreditar davant del Registre General de Cooperatives que han incorporat el tercer soci; si no ho compleixen, la cooperativa s'ha de dissoldre.

L'assemblea constituent ha de designar les persones que han d'efectuar els actes necessaris per a la inscripció. En funció de l'activitat de la cooperativa, en poden ser socis tant les persones físiques com les jurídiques, públiques i privades, i, en determinades condicions, les comunitats de béns i les herències jacents.

Les cooperatives de segon grau han de ser constituïdes per un mínim de dues persones jurídiques, una de les quals, almenys, ha de ser una cooperativa.

6. Classes de socis

Per les mateixes característiques de la cooperativa, els socis participen en el desenvolupament de l'activitat de la cooperativa pròpia de l'objecte social. Juntament amb aquests socis, denominats socis comuns, la Llei preveu l'existència de socis de diverses classes, com els socis de treball, els socis col·laboradors, els socis temporals o els socis excedents. Correspon als estatuts de la cooperativa establir aquesta diferent configuració en cada cas.

Els socis de treball han de ser sempre persones físiques. L'activitat cooperativitzada consisteix en la prestació del seu treball personal a la cooperativa. No se'n pot preveure l'existència en les cooperatives de treball associat. Els estatuts de les cooperatives de primer grau que no siguin de treball associat i els de les cooperatives de segon grau o de graus successius poden reconèixer la qualitat de socis de treball als treballadors que ho sol·licitin. La seva condició s'assimila, amb tot i llevat que la cooperativa no ho reguli, a la dels socis treballadors de les cooperatives de treball associat, i s'ha de preveure que participin en els drets de naturalesa social i econòmica de la cooperativa, de manera equilibrada i equitativa.

Els socis col·laboradors (persones físiques i jurídiques, i també, si el contingut de la vinculació amb la cooperativa ho permet, comunitats de béns i herències jacents) no duen a terme l'activitat pròpia de la cooperativa ni hi participen, però contribueixen a la seva consecució. La col·laboració pot consistir en la participació en activitats de caràcter auxiliar, secundari, accessori o complementari a l'activitat cooperativitzada o només en l'aportació de capital. El seus drets i les seves obligacions són regulats pel que disposen els estatuts socials i, en tot allò que no hi sigui establert, pel que estableixi l'assemblea. Les condicions de les seves aportacions al capital, que es comptabilitzen separatament de la resta de socis, són les que determinen els estatuts o l'acord de l'assemblea. Els socis col·laboradors tenen dret de vot en l'assemblea general amb els límits que es detallen més endavant. No obstant, els estatuts poden establir que els socis col·laboradors que només aporten capital no tinguin dret de vot. Els estatuts poden atribuir fins a un 45 % dels excedents anuals, un cop dotats els fons obligatoris, a la distribució entre els socis col·laboradors en proporció al capital que hagin desemborsat.

Els socis temporals són aquells que tenen una vinculació amb la cooperativa d'una durada que no pot superar els cinc anys, i que s'haurà de concretar als estatuts. El conjunt de socis temporals no pot ser superior a un terç del conjunt de socis comuns ni podrà tenir a l'assemblea general un percentatge de vots igual o superior al dels socis comuns. Els socis temporals tenen els mateixos drets i obligacions i han de complir els mateixos requisits d'admissió que els socis amb vinculació indefinida del tipus que sigui, però la seva aportació obligatòria al capital no pot excedir del 50% de l'exigida a la resta de socis. Un cop transcorregut el període de vinculació establert als estatuts, el soci temporal té dret a la liquidació de les seves aportacions al capital social o, també pot optar per adquirir la condició de soci de durada indefinida.

En el cas de cooperatives amb diferents tipus de socis, el nombre total de vots dels socis col·laboradors i dels que tenen un vincle de durada determinada no pot superar el 40% de

la totalitat dels vots socials. Tanmateix, aquest 40% en cap cas pot representar la meitat dels vots dels socis comuns presents i representats en cada assemblea.

Els estatuts poden regular, finalment, la figura dels socis excedents, que han deixat de dur a terme temporalment l'activitat cooperativitzada per causa justificada, i establir-ne els drets i les obligacions. El socis excedents tenen dret de veu, però no de vot, a l'assemblea general, i no tenen dret a cap retorn cooperatiu.

7. Com es pot articular l'entrada de nous membres?

Les cooperatives són organitzacions obertes a totes les persones capaces d'utilitzar els seus serveis. La cooperativa ha de permetre l'entrada de nous socis, d'acord amb els principis constitucionals d'igualtat i no discriminació. L'afirmació d'aquest principi no significa, tanmateix, que les cooperatives no puguin establir criteris d'admissió dels socis, tot i que indubtablement incideix en la seva formulació. Els estatuts han d'establir els requisits d'admissió dels socis sense fer minvar aquest principi. Els criteris han de ser objectius, han d'estar tipificats i de cap manera no poden emparar l'arbitrarietat de la cooperativa.

La Llei de Cooperatives de Catalunya regula el procediment d'admissió: la persona que vulgui adquirir la condició de soci ha de formular una sol·licitud per escrit al consell rector, el qual ha de resoldre i comunicar la seva decisió en un termini no superior a tres mesos, a comptar de la recepció de la sol·licitud. En cas que transcorri el termini sense haver obtingut el pronunciament del consell rector, s'ha d'entendre que la sol·licitud és estimada. Els estatuts de la cooperativa poden establir disposicions particulars amb relació a aquest procediment. L'admissió només es pot denegar motivadament, per motius basats en la llei o en els estatuts socials o per impossibilitat tècnica, accidental o estructural degudament acreditada, derivada de condicions economicofinanceres, organitzatives o tecnològiques de l'entitat.

L'adquisició de la condició de soci resta en suspens fins que l'acord d'admissió és ferm i l'aspirant a soci fa la subscripció i el desemborsament de les aportacions al capital i la quota d'ingrés exigides.

8. La condició de soci és transmissible?

La condició de soci d'una cooperativa no és transmissible. Sí que es poden transmetre, en determinades condicions, les aportacions efectuades.

D'aquesta manera, les aportacions es poden transmetre per actes *inter vivos* a altres socis en els termes fixats pels estatuts socials o per successió *mortis causa* als causahavents. Els hereus substitueixen el causant en la seva posició jurídica, i se subroguen en els drets i les obligacions que tenia envers la cooperativa. Si els socis duen a terme alguna activitat cooperativitzada de caràcter personal, els hereus poden optar entre sol·licitar l'alta com a socis, o bé que els sigui liquidat el crèdit que representi el valor de les aportacions al capital del causant.

En cas que s'hagi autoritzat l'emissió de deute subordinat, títols participatius i obligacions, se n'ha d'ajustar la transmissibilitat a la normativa reguladora del mercat de valors i del mercat financer.

9. La baixa dels socis

La baixa consisteix en la pèrdua de la condició de soci. La baixa pot ser voluntària, obligatòria o disciplinària per expulsió.

Seguint el principi de lliure adhesió i baixa voluntària, la Llei de Cooperatives de Catalunya preveu la possibilitat que un soci pugui sol·licitar la baixa voluntària en qualsevol moment, sense necessitat d'al·legar cap causa. Els estatuts han de regular els requisits per a la baixa i el procediment aplicable, i poden establir un termini mínim de permanència a la cooperativa, que no pot ésser en cap cas superior als cinc anys. El soci, ha de cursar un preavis per escrit al consell rector seguint el termini fixat a aquest efecte als estatuts (que no pot ser superior a sis mesos).

La baixa voluntària es pot considerar justificada o injustificada. La baixa es considera justificada quan (i) s'ha complert el període mínim de permanència, si escau, i el termini de preavis; (ii) es compleix algun supòsit establert als estatuts; (iii) el consell rector la considera justificada; o (iv) es produeix algun altre supòsit establert a la llei. Si es planteja un supòsit no especificat pels estatuts ni a la llei, el consell rector ha de resoldre motivadament la consideració de la baixa. Si la baixa es considera no justificada i els estatuts així ho estableixen, el consell rector pot aplicar deduccions sobre l'import liquidat de les aportacions obligatòries del soci que causa la baixa.

La baixa obligatòria té caràcter forçós i sempre es considera justificada. Causen baixa obligatòria els socis que perdin els requisits per ser-ho segons la llei o els estatuts de la cooperativa.

D'altra banda, els estatuts han de regular els supòsits en què el consell rector pot acordar la baixa disciplinària per expulsió del soci, que només es pot fonamentar en la comissió d'una falta que tipifiquin com a molt greu, mitjançant expedient disciplinari i amb l'audiència prèvia de la persona afectada.

La resolució del consell rector en què acorda la baixa d'un soci ha de ser motivada. Contra aquesta resolució es pot interposar recurs davant l'assemblea general o, si escau, davant el comitè de recursos, en el termini d'un mes a comptar de la notificació.

10. Els socis responen dels deutes de la cooperativa?

Els socis han de respondre dels deutes socials d'una manera limitada a les aportacions al capital subscrites, tant si són desemborsades com si no ho són. Aquesta regla general ha de ser matisada atenent supòsits especials de responsabilitat previstos a la Llei, com el que s'ha indicat amb relació al procés de constitució.

Interessa particularment destacar la responsabilitat en què incorren els socis en els supòsits de baixa a la Llei de Cooperatives de Catalunya: els socis que es donin de baixa de la cooperativa continuen sent responsables davant la cooperativa, durant cinc anys, de les obligacions que aquesta hagi contret abans de la data de la pèrdua de la condició de soci, fins l'import de les aportacions que se li han de reemborsar. El estatuts socials poden establir el mètode per a la quantificació i la determinació d'aquesta responsabilitat. També poden establir que en el cas de baixa els socis responguin, durant un termini determinat pels mateixos estatuts (que mai no pot ser superior a cinc anys), de les inversions realitzades i no amortitzades, en proporció a la seva activitat cooperativitzada en les condicions establertes a la llei.

Els socis responen davant la cooperativa amb llur patrimoni personal, present o futur, de l'incompliment o el compliment defectuós de les obligacions socials corresponents que per llur naturalesa no s'estingeixin amb la pèrdua de la condició de soci.

11. Quines aportacions inicials mínimes es necessiten?

La cooperativa es constitueix amb un capital social mínim de 3.000 euros, que ha de ser íntegrament subscrit i desemborsat. Cal advertir, en qualsevol cas, que el capital de la coo-

perativa és variable, com a conseqüència del principi cooperatiu de porta oberta; el capital mínim establert constitueix, d'aquesta manera, el llindar mínim de variabilitat a la baixa del capital de la cooperativa.

El capital inicial està integrat per les aportacions dels socis i s'ha d'haver desemborsat totalment en el moment de la constitució. Les aportacions no són participacions ni tenen la consideració de títols valors. Representen una part del patrimoni net repartible reflectida al passiu del balanç del capital social.

Les aportacions poden ser de diverses classes: considerant el seu objecte, dineràries o no dineràries, i considerant el seu caràcter, obligatòries o voluntàries.

Els estatuts socials han de fixar l'aportació obligatòria per adquirir la condició de soci, que pot ser diferent per a cadascun dels tipus de socis o per a cada soci en proporció de l'activitat cooperativitzada duta a terme o compromesa per cada soci. Els socis han de desemborsar almenys un 25 % de la seva aportació obligatòria. L'assemblea general, per majoria de les dues terceres parts de vots socials dels assistents, pot acordar l'exigència de noves aportacions obligatòries i fixar-ne la quantia, el termini i les condicions. Tota aportació al capital social que excedeixi de l'aportació obligatòria per a ser soci es considera aportació voluntària. L'assemblea general pot acordar també l'admissió d'aportacions voluntàries al capital social, que han de ser desemborsades en el termini i les condicions establertes.

Les aportacions també poden ser reemborsables en cas de baixa del soci. En les condicions fixades a la llei o als estatuts, el reemborsament pot ser refusat incondicionalment pel consell rector. Si són reemborsables, el soci té dret a la liquidació de la seva aportació si causa baixa a la cooperativa, i els estatuts n'han de regular el reemborsament. La Llei de Cooperatives de Catalunya fixa els criteris que s'han de considerar amb aquest fi. S'estableix que de l'import definitiu del reemborsament que en resulti es poden deduir les quantitats que els socis deguin a la cooperativa per qualsevol concepte, com ara , les pèrdues no compensades d'exercicis anteriors i les previsions de pèrdues de l'exercici en curs que caldrà regularitzar un cop s'hagi tancat. Si els estatuts ho disposen sobre l'import liquidat de les aportacions obligatòries el consell rector pot aplicar les deduccions que s'acordin en cas de baixa injustificada o expulsió, respectant el límit fixat en els estatuts, que no pot excedir el 20% o el 30%, respectivament.

Convé finalment tenir en compte que es pot pactar als estatuts que els socis tinguin dret a percebre un interès per les aportacions realitzades al capital. La remuneració de les aportacions està legalment limitada, com a expressió del principi cooperatiu relatiu a la participació econòmica dels socis. L'interès no pot excedir en cap cas de sis punts el tipus d'interès legal del diner.

12. Vies de finançament alternatives al capital social i al finançament bancari

Les cooperatives poden captar altres recursos financers mitjançant:

1. Establiment de quotes d'ingrés o quotes periòdiques que, en cap cas, no han d'integrar el capital social i no són reintegrables.
2. Finançament voluntari dels socis o de terceres persones. L'assemblea general pot acordar l'admissió d'aquest finançament, sota qualsevol modalitat jurídica i en el termini i amb

les condicions que s'estableixin en el mateix acord. En cap cas aquest finançament no ha d'integrar el capital social.

3. Participacions especials de socis o tercers, les quals han d'estar previstes als estatuts, que tenen el caràcter de deute subordinat.
4. Emissió d'obligacions, el règim de les quals està subjecte al que disposa la normativa aplicable.
5. Emissió de títols participatius, que poden tenir la consideració de valor mobiliari i donen dret a una remuneració en funció de l'evolució de l'activitat cooperativa. Poden incorporar, a més, un interès fix.

13. Dret dels socis al retorn cooperatiu

El retorn cooperatiu és el dret del soci a participar en els excedents de l'exercici, en el supòsit de tenir resultats positius, un cop satisfets els impostos exigibles i dotats els fons, en proporció a les activitats de la cooperativa que hagi dut a terme, amb independència de la seva participació en el capital social, com a reflex del principi cooperatiu de participació econòmica. A la Llei de Cooperatives de Catalunya el retorn no es configura, tanmateix, com un dret absolut del soci davant la cooperativa. El soci tenen dret a participar en els excedents, si n'hi ha, d'acord amb els estatuts socials. El retorn cooperatiu es pot incorporar al capital social amb l'increment corresponent a la part de cadascú, o es pot satisfer directament després de l'aprovació del balanç d'exercici, i és possible el seu pagament a compte.

14. Fons socials obligatoris i voluntaris

El règim econòmic de les cooperatives es caracteritza perquè preveu l'existència d'uns fons que poden ser obligatoris i voluntaris. La Llei de Cooperatives de Catalunya, de manera semblant a la legislació estatal, imposa com a fons obligatoris la dotació d'un fons de reserva obligatori i un fons d'educació i promoció.

El fons de reserva obligatori està destinat a la consolidació, el desenvolupament i la garantia de la cooperativa, i actua com a reserva legal. La Llei estableix que s'ha de destinar a dotar el fons de reserva obligatori, almenys, el 20% de l'excedent comptabilitzat per la determinació del resultat cooperatiu i el 50 % dels beneficis extracooperatius, deduint les pèrdues d'exercicis anteriors i abans d'aplicar l'impost de societats (IS) en ambdós casos. Aquest fons no es pot repartir entre els socis, excepte en els supòsits en què els estatuts socials estableixin que té un caràcter parcialment repartible. El repartiment del fons de reserva obligatori produirà en el moment de la liquidació de la cooperativa o en cas de transformació en una altre tipus societari, subjecte als límits establerts a la Llei.

El fons d'educació i promoció està destinat a la realització dels principis cooperatius relacionats amb el foment del cooperativisme, com ara la promoció de les relacions intercooperatives, o la promoció cultural, professional i assistencial de l'entorn local. Dels excedents comptabilitzats per a la determinació del resultat cooperatiu, deduint les pèrdues i abans de la consideració de l'IS, el 10 % s'ha de destinar a dotar el fons d'educació i promoció. Aquest fons no és repartible entre els socis, fins i tot en cas de liquidació de la cooperativa.

Les cooperatives poden dotar altres fons amb caràcter voluntari, que poden tenir caràcter repartible o no repartible, i complir diferents finalitats. Als fons de reserva voluntaris es poden imputar la totalitat de les pèrdues

15. Quins són els òrgans de la cooperativa?

Els òrgans de la cooperativa són els següents:

1. L'assemblea general, constituïda per la reunió dels socis. Com a regla, i en virtut del principi de gestió democràtica, cada soci té un vot, encara que es poden fer modificacions estatutàries d'aquesta regla; excepte en les cooperatives de treball associat i de consumidors i usuaris, tota cooperativa pot establir un vot ponderat.
2. El consell rector, que és l'òrgan col·legiat de govern. Li correspon, almenys, el control permanent i directe de la gestió de la direcció, la representació i l'establiment de les directrius generals d'actuació de la cooperativa. La majoria dels membres del consell rector han de ser socis que duuguin a terme l'activitat cooperativitzada principal. Amb caràcter general el nombre mínim de membres no pot ser inferior a tres. Les cooperatives poden nomenar directors generals o gerents i directius per dur a terme les tasques pròpies de la seva gestió ordinària.

Així mateix, les cooperatives poden preveure l'existència d'interventors de comptes, d'un comitè de recursos i altres instàncies de caràcter consultiu o assessor.

16. Quines són les principals especialitats fiscals aplicables a una cooperativa?

La Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre el règim fiscal de les cooperatives preveu una sèrie d'especialitats i avantatges fiscals aplicables a aquest tipus d'entitats.

En síntesi, perquè la cooperativa es pugui acollir a les especialitats fiscals previstes en aquesta norma, cal que s'inscrigui al Registre de cooperatives corresponent.

Amb caràcter general es pot distingir entre les cooperatives protegides i les cooperatives especialment protegides:

- Les cooperatives protegides són les que s'ajusten a les previsions de la Llei de Cooperatives o a la Llei de cooperatives d'una comunitat autònoma, sempre que no incorrin en alguna de les causes d'exclusió; per exemple, no fer les dotacions preceptives al fons de reserva obligatori i al d'educació i promoció.

Aquestes cooperatives tributen per l'IS al tipus del 20% pels resultats denominats *cooperatius* (els corresponents a les operacions de la cooperativa amb els seus socis, les quotes periòdiques satisfetes per aquests, les subvencions rebudes, etc.), mentre que els resultats *extracooperatius* tributen al tipus general del 25% (28% pels exercicis iniciats en 2015).

Tenen, a més, els beneficis fiscals addicionals següents:

- Llibertat d'amortització fiscal respecte dels elements de l'immobilitzat adquirits en el termini de tres anys a partir de la data de la seva inscripció al Registre de cooperatives.
- Exempció de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (ITP-AJD) —tret de la modalitat AJD— per a la constitució i cancel·lació de préstecs i les adquisicions de béns i drets que s'integrin en el fons d'educació i promoció per al compliment dels seus fins.
- Bonificació del 95% en l'impost sobre activitats econòmiques (IAE) i en l'impost sobre béns immobles (IBI).

- Les cooperatives especialment protegides són les de primer grau que, a més, formen part d'algun dels tipus previstos a la Llei per poder ser considerades com a tals, per exemple, les cooperatives agràries.

A més dels beneficis fiscals previstos per a les cooperatives fiscalment protegides, es beneficien dels avantatges addicionals següents:

- Bonificació del 50% en la quota íntegra de l'IS.
- Exempció de l'ITP-AJD per a les operacions d'adquisició de béns i drets destinats al compliment dels seus fins socials i estatutaris.

1. Què és una associació?

Les associacions com a forma jurídica d'organització són una expressió del dret fonamental d'associació reconegut a l'article 22 de la Constitució espanyola. Les associacions permeten a un grup de persones unir-se lliurement per posar en comú els seus coneixements, mitjans i activitats i aconseguir unes finalitats, que poden ser d'interès general o particular. D'aquesta manera les associacions duen a terme una activitat col·lectiva de forma estable per un temps determinat o indefinit.

Són entitats que es regeixen pel principi d'autoorganització, amb una organització i un funcionament democràtics, i que, si bé el seu fi no pot ser l'exercici d'una activitat econòmica aïlladament considerada, sí que poden dur a terme activitats econòmiques de forma accessòria o subordinada, de manera que el benefici es destini al compliment dels seus fins.

En desenvolupament de l'article 22 de la Constitució, s'ha promulgat una llei estatal, la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març (la "**Llei d'Associacions**"), i diverses lleis autonòmiques. Tot i que l'àmbit d'aplicació de la Llei d'Associacions no està exempt de problemes interpretatius, s'entén de forma majoritària que estableix el comú denominador de les associacions sense ànim de lucre (amb molt poques exclusions) que exerceixen la seva activitat al territori nacional. Les diverses lleis autonòmiques que regulen les associacions s'apliquen a les associacions que duen a terme la seva activitat majoritàriament en el territori de la comunitat respectiva.

La llei estatal, al mateix temps, s'aplica en tot el que està relacionat amb el dret fonamental d'associació i de manera directa en determinades matèries. Pel que fa a la regulació autonòmica catalana, el règim jurídic de les associacions és al llibre tercer del CcCat. Aquest règim jurídic s'aplica a les associacions que exerceixen les seves funcions majoritàriament a Catalunya i a les delegacions a Catalunya d'associacions que es regeixen per altres lleis.

Adicionalment, les associacions que per la seva especialitat tenen una normativa pròpia es regeixen també per aquesta regulació. Aquest és el cas, per exemple, de sindicats i organitzacions empresarials, partits polítics, associacions esportives o associacions professionals.

Finalment, les associacions com a forma d'organització s'emmarquen dins del concepte d'entitats d'economia social i estan reconegudes com a tals a la Llei 5/2011, de 29 de març, d'economia social, ja que formen un tipus social que cerca l'expressió i l'acció col·lectives dels seus membres.

2. Classes d'associacions

Podem distingir entre associacions inscrites i associacions no inscrites. Les primeres són les denominades per la doctrina *associacions legals*. Això no significa que les segones siguin il·legals, sinó simplement que es tracta d'associacions no registrades, cosa que pot comportar —tal com preveu la llei estatal i és aplicable també directament a Catalunya—, la responsabilitat personal dels socis. Això s'explica perquè, amb independència del compliment del tràmit de registre, la Constitució dóna suport al dret d'associació de les persones. Tan sols són il·legals les associacions que tenen fins il·legals, les secretes i les de caràcter paramilitar.

El fet de dur a terme la inscripció al Registre d'Associacions dota de protecció els associats i els creditors que es relacionen amb l'associació.

Al marge d'aquesta classificació, la legislació sectorial regula diferents classes d'associacions o agrupacions sense ànim de lucre, com ara, segons s'ha exposat, partits polítics, sindicats, associacions esportives o associacions professionals. Totes aquestes associacions s'han de regir pel comú denominador establert a la Llei d'Associacions i per les normes de la seva legislació específica.

Les associacions també es poden classificar, tenint en compte la Llei d'Associacions, com a associacions d'utilitat pública. Les associacions que duen a terme activitats que siguin de caràcter social o d'interès general poden sol·licitar ser declarades d'utilitat pública, fet que implica gaudir de determinades bonificacions i exempcions fiscals.

Aquest tipus d'associacions, sense ser Administracions Públiques, desenvolupen funcions de col·laboració molt valuoses amb aquestes Administracions.

Poden sol·licitar la declaració d'utilitat pública les associacions que durant dos anys compleixin ininterromputament els requisits següents:

1. Que les seves finalitats estatutàries promoguin l'interès general i siguin del caràcter que determina la Llei d'associacions; és a dir, i entre d'altres, de caràcter cívic, educatiu, científic, cultural, esportiu, sanitari, de promoció de valors constitucionals, de protecció de la infància o de foment de la igualtat d'oportunitats.
2. Que tinguin un caràcter obert, és a dir, que la seva activitat no estigui restringida exclusivament a beneficiar els seus associats, sinó oberta a altres possibles beneficiaris que reuneixin les condicions exigides per la naturalesa dels seus propis fins.
3. Que els membres dels òrgans de representació que percebin retribucions no ho facin amb càrrec a fons i subvencions públiques.
4. Que disposin de mitjans personals i materials adients i també d'una organització idònia per garantir el compliment dels seus fins estatutaris.

5. Que estiguin constituïdes, inscrites al registre competent, en funcionament i donant compliment als seus fins estatutaris.

3. Constitució

El CcCat estableix que les associacions es constitueixen mitjançant acord de tres o més persones físiques o jurídiques legalment constituïdes. L'acord de constitució es reflecteix en l'acta fundacional de la constitució, que es pot formalitzar en document públic o privat i que ha d'incloure necessàriament els estatuts. Amb l'atorgament de l'acta fundacional, l'associació adquireix personalitat jurídica.

A continuació, el CcCat exigeix que s'inscriui al Registre d'Associacions del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. Aquesta inscripció es realitza només a efectes de publicitat, però, a més, és garantia davant de tercers de l'existència de l'associació en qüestió.

La inscripció d'una associació tan sols es pot denegar en cas que no es compleixin els requisits establerts al CcCat.

4. Quines activitats poden formar part del seu objecte social?

Les associacions es constitueixen per satisfer una finalitat o finalitats específiques i han de dur a terme les activitats que són necessàries per a l'anterior.

Aquest principi s'estableix amb un doble sentit, és a dir, les associacions poden dur a terme tot tipus d'activitats sempre que siguin necessàries per a la seva finalitat, però no en poden fer unes altres que siguin diferents.

Si les activitats se subjecten a un règim normatiu específic, aquest s'ha de tenir en compte.

Els associats han de participar en les activitats de l'associació, i els òrgans de govern i representació han de vetllar perquè els associats així ho facin.

En cas que les activitats siguin de caràcter social o d'interès general, les associacions poden ser declarades d'utilitat pública.

5. Quants socis fundadors són necessaris?

La llei exigeix un mínim de tres associats, que poden ser persones físiques o jurídiques.

6. Classes d'associats

Poden ser socis d'una associació totes les persones, físiques i jurídiques, siguin privades o bé, amb certes peculiaritats, públiques.

Ni la Llei d'Associacions ni el CcCat no distingeixen entre tipus d'associats, però permeten que els estatuts sí que ho facin en funció de determinades circumstàncies. En serien exemples els següents:

1. Associats ordinaris, que gaudeixen dels drets i deures que apareixen als estatuts i que són denominats *socis de ple dret*.
2. Associats fundadors, que són iguals que els anteriors en drets i obligacions, però que, a més, van ser els que van participar en l'acte de constitució de l'associació.

3. Associats honoraris, que són persones reconegudes o de prestigi que donen suport a la tasca que duu a terme l'associació, però que no gaudeixen dels drets, ni tampoc tenen els deures, dels socis ordinaris.
4. Associats col·laboradors o voluntaris, l'aportació dels quals a l'associació consisteix a dur a terme una labor de caràcter puntual o permanent. No tenen els mateixos drets i deures que els socis ordinaris. La diferència entre ambdós és que els segons duen a terme la seva tasca en organitzacions que persegueixen un fi social.

Els associats poden ser contractats per l'associació i percebre una retribució en conseqüència. En el supòsit que siguin membres de l'òrgan de representació, poden rebre retribucions en funció del càrrec. Això ha de constar als estatuts i als comptes anuals de l'associació. Addicionalment, a les associacions declarades d'utilitat pública, les retribucions dels membres dels òrgans de representació no es poden fer amb càrrec a fons i subvencions públiques.

7. Com es pot articular l'entrada de nous associats?

L'entrada de nous associats es regeix pel principi que la integració en una associació ha de ser lliure i voluntària.

Deixant de banda aquesta premissa, la resta de qüestions depenen de les previsions dels estatuts, que poden establir amb gran llibertat els requisits i les condicions que s'han de complir per entrar a formar part de l'associació. D'aquesta manera, la potestat autoreguladora de les associacions es manifesta en especial en el règim d'admissió, baixa, sanció i separació dels associats.

En realitat, tan sols es poden considerar contraris a l'ordenament jurídic els condicionants que discriminin per raó de circumstàncies personals (com ara per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social).

Aquest principi d'autoregulació és una mica més limitat en el cas de les associacions amb funcions de representació d'interessos. En aquests casos, els criteris d'acceptació de nous associats han de ser més amplis. Qui tingui la intenció de representar un col·lectiu ha de donar cabuda a una diversitat de membres, de manera que la seva representació atengui els diferents corrents d'opinió que hi pot haver.

8. La condició d'associat és transmissible?

Tot i que la regla general és la intransmissibilitat de la condició d'associat, els estatuts poden regular els supòsits i les condicions en què sí que es pot transmetre. La condició d'associat només es pot transmetre, doncs, si els estatuts ho preveuen.

La incorporació del nou associat no pot pertorbar el fi de l'associació. Si per determinades causes l'entrada del nou soci o sòcia pot vulnerar aquesta finalitat associativa, i sens perjudici de les restriccions que s'hagin establert, cal seguir el règim establert per a la seva exclusió.

9. La baixa dels associats

Un dels principis orientadors del règim de les associacions és que no es pot obligar ningú a formar-ne part, de manera que els associats se'n poden separar voluntàriament en qualsevol moment. El CcCat reconeix aquest dret, amb la possibilitat de recuperar les aportacions fetes, si és procedent.

Les associacions poden regular als estatuts els requisits i les modalitats de la baixa i separació dels socis, sempre que no siguin uns límits tan estrictes que desvirtuin el dret a la sortida de l'associació.

La dicció de la Llei d' Associacions en plantejar que el dret a separar-se s'ha de poder exercir en qualsevol moment també s'ha d'interpretar com una prohibició que els estatuts obliguin a una permanència mínima dins l'associació. Això no impedeix que puguin establir un termini mínim durant el qual l'associat ha de pagar quotes, amb independència de que finalment s'hagi separat de l'associació.

Quant al valor patrimonial de la seva participació, els estatuts poden regular que els associats que es separin voluntàriament tinguin dret a percebre l'aportació patrimonial inicial o altres aportacions econòmiques que hagin realitzat, sense incloure les quotes de pertinença pagades durant la seva pertinença a l'associació. Els estatuts han de contenir els límits, l'abast i les condicions per a aquesta recuperació dels fons aportats. Per tant, sense previsió estatutària, els socis no tenen dret al retorn dels fons aportats. El CcCat fixa uns límits a la restitució en aquests casos, per tal que la restitució no determini que l'associació quedi en situació de patrimoni net negatiu.

Els estatuts també poden regular supòsits d'exclusió dels socis. Tan sols es pot obligar un soci a abandonar l'associació en els casos observats. De conformitat amb el que disposa el CcCat en la tipificació d'infraccions i sancions, aquestes han de respectar el principi de proporcionalitat. L'exclusió així prevista ha de ser aprovada per l'òrgan que determinin els estatuts. En exercici de l'autonomia organitzativa, s'han de tenir en compte certes garanties per tal d'evitar un exercici abusiu d'aquesta potestat sancionadora (com a mínim, el dret de ser informat de tot el procés i de ser-hi escoltat, i la motivació de l'acord d'exclusió).

Als estatuts es pot determinar que el soci exclòs no tingui dret al reemborsament de fons aportats. Si no s'hi preveu res, cal seguir els termes que van regular l'aportació. Si va ser una aportació condicionada al seu reemborsament, se'n poden restar les pèrdues que li poden ser imputades.

La baixa de l'associació comporta la pèrdua de la condició d'associat, però no necessàriament la fi de les relacions contractuals que pugui tenir el soci amb l'associació o de determinades obligacions derivades de situacions previstes als estatuts.

10. Els associats responen dels deutes de l'associació?

En el cas d'associacions no inscrites, i sens perjudici de la responsabilitat de l'associació, d'acord amb el que disposa la Llei d' Associacions, els promotors responen, personalment i solidàriament, de les obligacions assumides amb tercers. En aquest cas, els associats responen també solidàriament de les obligacions assumides amb tercers sempre que hagin manifestat actuar en nom de l'associació.

Per contra, les associacions inscrites responen de les seves obligacions amb tots els seus béns presents i futurs. En aquests casos, els associats no responen personalment dels deutes de l'associació.

El CcCat preveu també que els membres o titulars dels òrgans de govern i representació, i les altres persones que actuïn en nom i representació de l'associació responguin davant d'aquesta, davant dels associats i davant de tercers pels danys causats i els deutes assumits per actes dolosos, culposos o negligents. Aquestes mateixes persones responen també ci-

vilment i administrativament pels actes i les omissions que hagin realitzat en l'exercici de les seves funcions i pels acords que hagin adoptat davant de tercers, l'associació i els associats. Si no és possible la individualització del dany causat entre els membres o titulars d'aquests òrgans, responen tots de manera solidària.

11. Quines aportacions inicials mínimes es necessiten?

Ni la Llei d'Associacions ni el CcCat exigeixen una dotació inicial ni un patrimoni mínim per a la constitució de l'associació.

Els estatuts han de determinar el règim econòmic de l'associació i recollir el seu patrimoni inicial. Els estatuts han d'establir també la destinació de les aportacions i el patrimoni en cas de dissolució de l'associació.

12. Vies de finançament alternatives a la dotació inicial i al finançament bancari

Un dels deures de tot associat és el pagament de quotes a l'associació. Aquestes quotes periòdiques serveixen per finançar les activitats pròpies de l'associació. Cada persona és lliure d'associar-se, però un cop pertany a l'associació està obligada com a sòcia a complir les càrregues econòmiques previstes als estatuts.

Addicionalment, la Llei d'Associacions preveu l'obligació dels associats de pagar les derrames i altres aportacions. Així com les quotes són pagaments periòdics, les derrames i altres aportacions estan motivades per circumstàncies excepcionals a les quals cal fer front. És convenient que els estatuts disposin que l'assemblea general pot acordar el pagament d'aquestes contribucions extraordinàries, si és necessari per a la subsistència de l'associació o la consecució dels seus fins.

La distinció entre les aportacions inicials en constituir-se l'associació i les aportacions posteriors mitjançant quotes, derrames o aportacions extraordinàries és rellevant en la mesura que, en el moment de separació de l'associació, els estatuts poden preveure que l'associat pugui retirar la seva aportació inicial, amb les limitacions que aquests prevegin.

13. Dret dels socis al retorn o als beneficis

Les associacions regides pel CcCat no tenen un fi lucratiu, per la qual cosa no és procedent el repartiment de guanys als associats en cap supòsit.

Els beneficis obtinguts, si s'escau, de l'exercici d'activitats econòmiques, incloses les prestacions de serveis, s'han de destinar, exclusivament, a l'acompliment dels seus fins. Per aplicació directa de la Llei d'Associacions, en cap cas no es poden repartir als associats, ni als seus cònjuges ni a les persones que hi convisquin en relació anàloga, ni als parents, ni tampoc es poden cedir gratuïtament a persones físiques o jurídiques amb interès lucratiu.

14. Fons socials obligatoris i voluntaris

Ni la Llei d'Associacions ni el CcCat exigeixen la dotació de fons obligatoris.

Dit això, les associacions d'utilitat pública que es volen beneficiar del règim fiscal especial han de destinar a la realització dels seus fins almenys el 70% de les rendes netes i altres ingressos obtinguts per qualsevol concepte.

15. Quins són els òrgans de l'associació?

Els òrgans de l'associació són els següents:

1. L'assemblea general, que és l'òrgan suprem de govern de l'associació i que està constituïda per la reunió dels associats. Com a regla, i en virtut del principi de gestió democràtica, cada associat té un vot. Els estatuts de les associacions d'interès particular i de les que tenen com a associades persones jurídiques poden establir sistemes de vot ponderat.
2. La junta directiva o junta de govern, òrgan de govern que té com a finalitat gestionar i representar els interessos de l'associació, d'acord amb les disposicions que a aquest efecte aprovi l'assemblea general. Únicament en poden formar part els associats. Els seus membres són responsables de la seva actuació en les condicions que han estat exposades.

Així mateix, les associacions poden preveure l'existència d'un comitè de recursos i altres instàncies de caràcter consultiu, assessor o executiu, amb tasques delegades.

16. Quines són les especialitats més rellevants de les associacions en l'àmbit fiscal?

La Llei de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives (la "LRF") estableix nombrosos avantatges fiscals aplicables a les entitats sense ànim de lucre (fundacions, associacions d'utilitat pública i ONG), vinculades al compliment d'una sèrie de requisits per part de l'entitat:

1. Que persegueixi fins d'interès general.
2. Que destini a la realització d'aquests fins almenys el 70% dels ingressos que obtingui (inclosos els derivats de les activitats econòmiques o de la transmissió de béns de la seva titularitat).
3. Que els ingressos procedents d'activitats econòmiques alienes al seu objecte o finalitat estatutària no excedeixin del 40% dels seus ingressos totals.
4. Que els fundadors, associats, patrons, representants estatutaris, membres dels òrgans de govern i els cònjuges o parents fins al quart grau inclòs de qualsevol d'ells no siguin els destinataris principals de les activitats que dugui a terme l'entitat, ni es beneficiïn de condicions especials per utilitzar els seus serveis.
5. Que els càrrecs de patró, representant estatutari i membre de l'òrgan de govern siguin gratuïts, sens perjudici del dret que tenen al reemborsament de les despeses degudament justificades que ocasiona l'acompliment de la seva funció.
6. Que, en cas de dissolució, el patrimoni de l'entitat es destini en la seva totalitat a alguna de les entitats considerades com a entitats beneficiàries del mecenatge o a entitats públiques de naturalesa no fundacional que persegueixin fins d'interès general, i aquesta circumstància estigui expressament prevista al negoci fundacional o als estatuts de l'entitat.
7. Que estigui inscrita al registre corresponent.
8. Que registri comptablement les seves operacions i que elabori anualment una memòria econòmica en què s'especifiquin els ingressos i les despeses de l'exercici.
9. Que reti comptes sobre les seves activitats de conformitat amb la legislació específica (en cas d'absència de previsió, ha de retre comptes davant l'organisme públic encarregat del registre corresponent abans que no hagin transcorregut sis mesos des del tancament de l'exercici).

10. Que comuniqui formalment a l'administració l'exercici de l'opció pel règim fiscal especial previst a la LRF.

En aquest cas, les associacions d'utilitat pública gaudeixen, en síntesi, dels avantatges fiscals següents:

1. Exempció de l'IS en la majoria dels ingressos percebuts relacionats amb els seus fins (per exemple, donatius rebuts o quotes d'associats), incloent-hi els derivats de determinades explotacions econòmiques considerades exemptes de l'impost (serveis de promoció de l'acció social, assistència sanitària, investigació científica i desenvolupament tecnològic, formació i ensenyament, representacions musicals, teatrals, etc.).
2. D'altra banda, les rendes derivades d'explotacions econòmiques no exemptes se sotmeten a un tipus de gravamen reduït del 10%.
3. Exempció de l'ITP-AJD, l'IBI (excepte per als béns afectes a explotacions econòmiques no exemptes de l'IS), l'IAE (respecte de les explotacions econòmiques exemptes) i l'impost sobre l'increment de valor dels terrenys de naturalesa urbana (IIVTNU).

D'altra banda, les entitats sense ànim de lucre que no compleixin els requisits establerts a la LRF es poden beneficiar, però, d'una exempció parcial de l'IS. Fonamentalment, l'exempció és aplicable a les rendes derivades de la realització d'activitats que constitueixen el seu objecte o finalitat específica, a les rendes derivades d'adquisicions i transmissions gratuïtes lligades al compliment del seu objecte i a les rendes provinents de la transmissió onerosa de béns afectes a la seva finalitat, si tot el que s'obté es dedica a inversions relacionades amb aquesta.

17. Quins incentius fiscals hi ha per a les activitats de mecenatge?

Les persones o societats que col·laboren amb entitats sense fins lucratiu a les quals siguin aplicables els beneficis fiscals de la LRF es poden beneficiar de determinats avantatges fiscals.

En primer lloc, els donatius dineraris i en espècie i les quotes d'afiliació donen lloc a una deducció sobre la quota íntegra de l'IRPF o de l'IS. La deducció arriba al 75% de l'import de la donació (fins 150 euros) i el 30% per la resta de l'import, en el cas de l'IRPF, i al 35%, en el de l'IS (en aquest cas, amb el límit del 10% de la base imposable de l'exercici). El percentatge de deducció serà del 40% si ens els dos períodes impositius immediats anteriors s'haguessin realitzat donacions amb dret a deducció a favor d'una mateixa entitat per import igual o superior, en cadascun d'ells, al del període impositiu anterior. Les societats, en cas d'insuficiència de quota, es poden aplicar aquesta deducció durant els deu anys següents a la seva generació. Addicionalment, estan exemptes en ambdós casos els guanys patrimonials i les rendes positives manifestades en ocasió d'aquests donatius i aportacions.

En segon lloc, també es deriven avantatges fiscals dels convenis de col·laboració entre aquest tipus d'entitats i una empresa. En aquest sentit, les empreses participants es poden deduir de l'IS (o de l'IRPF en el cas de persones físiques que duen a terme activitats econòmiques) les despeses suportades com a conseqüència de la seva col·laboració, mentre que la difusió de la participació del col·laborador no constitueix una prestació de serveis sotmesa a IVA.

1. Què és una fundació?

La fundació és una forma d'empresa social que es caracteritza perquè no té una base associativa i perquè està constituïda per aconseguir una finalitat d'interès general. Amb la fundació queda afectat un patrimoni a la realització d'una finalitat d'interès general. D'aquesta manera, el llibre tercer del CcCat les defineix com a organitzacions constituïdes sense finalitat de lucre que, per voluntat dels seus creadors, afecten de manera duradora un conjunt de béns o de drets amb contingut econòmic i els seus rendiments o recursos obtinguts per altres mitjans a la realització de finalitats d'interès general. S'entenen com a finalitats d'interès general, entre d'altres, les d'assistència i inclusió social, o de promoció i atenció a les persones amb risc d'exclusió. En qualsevol cas, la finalitat fundacional ha de beneficiar col·lectivitats genèriques de persones, que han de ser tractades amb criteris d'imparcialitat i no discriminació. Així, les fundacions poden ser de durada indefinida o temporal. En el segon cas, la durada ha de ser suficient per al compliment de la finalitat fundacional.

De vetllar perquè el patrimoni es destini efectivament al compliment de finalitats d'interès general, se n'encarrega l'Administració Pública mitjançant el protectorat, que assumeix també funcions d'assessorament amb relació al règim legal aplicable a les fundacions. Així, determinats actes de disposició del patrimoni s'han de notificar al protectorat i d'altres cal que els autoritzi expressament.

La regulació continguda al CcCat s'aplica a les fundacions que desenvolupen la seva activitat totalment o majoritàriament a Catalunya. S'apliquen algunes de les normes contingudes a la Llei 50/2002, de 26 de desembre, de fundacions (d'ara endavant, la "**Llei de Fundacions**"), que és estatal i aplicable a les fundacions que exerceixen les seves activitats a més d'una comunitat autònoma, quan són d'aplicació general, sense perjudici de la preferència atribuïda al dret autonòmic en alguns casos.

2. Classes de fundacions

Segons la durada, el CcCat distingeix entre fundacions indefinides i temporals. En aquest cas la seva durada ha de ser suficient per al compliment de les finalitats fundacionals.

3. Constitució

Les fundacions s'han de constituir mitjançant escriptura pública que s'ha d'inscriure al Registre de Fundacions que gestiona el protectorat adscrit a la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques de la Generalitat de Catalunya.

L'escriptura ha de contenir els estatuts de la fundació, que són les regles per les quals es regirà la seva vida, amb identificació dels fins que es persegueixen, les regles bàsiques per a l'aplicació dels recursos al compliment dels fins fundacionals i per a la determinació dels beneficiaris, així com el seu patronat, com a òrgan de govern i representació, i el territori on es durà a terme l'activitat de la fundació.

La fundació es pot constituir per acte *inter vivos* o per causa de mort. En aquest últim cas, la constitució s'ha de realitzar testamentàriament i el testament ha de complir els requisits de l'escriptura de constitució i designar les persones que han d'executar la constitució de la fundació.

De conformitat amb el que disposa la Llei de Fundacions, els membres de l'òrgan de govern de la fundació poden respondre de les obligacions concretes amb anterioritat a la inscripció si ja han transcorregut sis mesos des de l'atorgament de l'escriptura sense haver-ne instat la inscripció.

4. Quines activitats poden formar part del seu objecte?

Les fundacions poden dur a terme activitats de característiques molt diverses. El que és decisiu és que l'activitat permeti la realització d'una finalitat d'interès general definida com a finalitat de la fundació.

Les fundacions poden dur a terme activitats econòmiques relacionades, complementàries o accessòries amb relació al que constitueix la seva finalitat fundacional. En particular, poden intervenir en activitats econòmiques mitjançant la participació en societats mercantils, com ara les societats anònimes i les societats de responsabilitat limitada, i si responen personalment dels deutes socials és necessària autorització del protectorat.

5. Quants fundadors són necessaris?

Com preveu la Llei de Fundacions, el CcCat no exigeix un nombre mínim de fundadors, de manera que la fundació pot ser creada per un sol fundador o per més d'un.

Els fundadors poden ser persones físiques o jurídiques, privades i públiques. Les persones jurídiques públiques només poden constituir fundacions juntament amb persones privades, d'acord amb la normativa que els és aplicable. Mitjançant la dotació, aporten el patrimoni que queda afecte al compliment de les finalitats d'interès general mitjançant les decisions que adopti el patronat. Per tant, el CcCat exigeix que els fundadors tinguin la lliure disposició dels béns aportats.

6. Quina dotació mínima es necessita?

La dotació mínima exigida pel CcCat és de 30.000 euros. Aquesta pot consistir en béns i drets de qualsevol classe i ha de ser adequada per al compliment de la finalitat fundacional. De forma excepcional, es rebaixa l'exigència de dotació mínima a 15.000 euros per a fundacions temporals constituïdes per un període màxim de temps de cinc anys.

Si l'aportació consisteix en diners, es pot realitzar de manera successiva en un termini de cinc anys, sempre que se'n desemborsi inicialment almenys un 25 %. Si no és dinerària, s'ha d'aportar una taxació executada per un expert independent.

Els actes de disposició i gravamen del patrimoni que integra la dotació han de ser a títol oneros i respectant les condicions imposades pels fundadors o els aportants. El producte obtingut de la seva alienació o gravamen s'ha de reinvertir (excepte en determinats supòsits degudament acreditats prèviament al protectorat). A més, en qualsevol cas d'actes de disposició o gravamen sobre béns amb un valor de mercat superior a 15.000 euros, aquests s'han de comunicar prèviament al protectorat, i en alguns casos s'ha de presentar una declaració responsable.

7. Vies de finançament alternatives

Les fundacions es financen fonamentalment mitjançant subvencions i donacions, així com mitjançant convenis celebrats amb el sector públic i privat. Addicionalment, encara que en menor mesura, es financen amb els resultats de la seva activitat i la gestió del seu patrimoni.

8. Destinació de les rendes i els ingressos, dotació a reserves

La Llei de Fundacions i el CcCat imposen un règim específic a les rendes i els ingressos de les fundacions amb la finalitat de vincular-los a la realització de l'interès fundacional i enfortir la seva solvència patrimonial. D'aquesta manera, el 70% dels resultats de les explotacions econòmiques que es desenvolupin i dels ingressos que s'obtinguin per qualsevol concepte, deduïdes les despeses, s'han de destinar a la realització de les finalitats fundacionals.

La resta s'ha de destinar al compliment diferit d'aquestes finalitats o a l'increment dels fons propis de la fundació.

9. Quins òrgans dirigeixen la fundació?

El patronat és l'òrgan de govern i representació de la fundació. Assumeix funcions d'impuls de l'activitat fundacional, de planificació estratègica i de control de la gestió, i representa la fundació en el tràfic mercantil. El CcCat estableix que el patronat és un òrgan col·legiat, per la qual cosa, com a regla general, ha d'adoptar els acords per majoria i ha d'estar constituït per un mínim de tres membres, un president i un secretari. El CcCat preveu la categoria de declaracions responsables del patronat per a determinats actes de disposició i contractes, com ara la celebració d'un contracte de treball entre els patrons i la fundació, que han de ser acordades amb el vot favorable de dues terceres parts del nombre total de patrons, i han de ser presentades al protectorat. Aquestes declaracions responsables són documents subscrits pels patrons on declaren sota la seva responsabilitat que els acords adoptats reuneixen els requisits legals establerts, que disposen dels informes i documents que ho acrediten i que són beneficiosos per a la fundació.

Poden ser membres del patronat tant persones físiques com jurídiques. Com a regla general, els patrons han d'exercir el seu càrrec gratuïtament (si bé tenen dret que se'ls anticipin les despeses o se'ls les reemborsin o que se'ls indemnitzi pels danys causats per raó del seu càrrec) i responen davant la fundació pels danys que causin en l'exercici del seu càrrec. El protectorat està legitimat per reclamar-ne la responsabilitat i, si és necessari, instar-ne el cessament.

Per a un millor exercici de les seves funcions, el patronat les pot delegar en algun dels seus membres i també pot crear comissions de caràcter auxiliar respecte de les tasques que li corresponguin. El patronat pot atorgar poders generals i especials. La gestió ordinària de la fundació es confia normalment als directors generals o gerents, amb el control del patronat.

10. Quines són les especialitats més rellevants de les fundacions en l'àmbit fiscal?

Les fundacions gaudeixen d'un tractament fiscal equivalent al de les associacions declarades d'interès públic, en funció de si compleixen els requisits establerts per la LRF o no. En conseqüència, ens remetem a l'apartat d'aquesta guia que desenvolupa les especialitats fiscals aplicables a les associacions, que són plenament aplicables a les fundacions.

11. Quins incentius fiscals hi ha per a les activitats de mecenatge?

Els incentius fiscals són els ja assenyalats en el capítol corresponent a les associacions, al qual ens remetem.

12. Les fundacions han de repercutir l'IVA?

Les fundacions han de repercutir l'IVA pels lliuraments de béns o prestacions de serveis que realitzen en el desenvolupament d'una activitat econòmica duta a terme a títol oneros i amb caràcter habitual.

No obstant això, determinades activitats dutes a terme per una fundació es poden beneficiar d'una exempció específica de l'IVA. És el cas, per exemple, dels serveis d'assistència social, serveis educatius, serveis de biblioteques, museus, arxius, galeries d'art, representacions musicals, teatrals o exposicions.

1. Què és una societat laboral?

Les societats laborals es caracteritzen perquè són un tipus social que, a partir del règim propi d'una societat anònima o de responsabilitat limitada, fomenten la participació dels treballadors a l'empresa i serveixen de mètode de creació d'ocupació. La societat laboral constitueix, en conseqüència, un tipus especial de societat anònima o limitada, en què es dona rellevància a la persona del soci com a treballador en unes determinades condicions laborals.

Sobre aquesta base, la Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de Societats Laborals i Participades (d'ara endavant, la "**Llei de Societats Laborals i Participades**"), les defineix com les societats anònimes o limitades en què la major part del capital social és propietat dels treballadors que hi presten serveis retribuïts de forma personal i directa, i la relació laboral dels quals ho és per temps indefinit.

D'aquesta manera i en tot allò no establert per la Llei de Societats Laborals i Participades, és aplicable el règim legal de les societats de capital, segons la forma adoptada, de societat anònima o de responsabilitat limitada (Reial Decret Legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Societats de Capital, la "**Llei de Societats de Capital**").

2. Constitució

La constitució de les societats laborals segueix els requisits previstos per a les societats anònimes o de responsabilitat limitada (Llei de Societats de Capital), en funció del tipus social escollit, que s'apliquen per integrar les disposicions pròpies previstes a la Llei de Societats Laborals i Participades. L'especialitat de règim en la constitució és determinada per la necessitat d'obtenir la qualificació administrativa com a societat laboral.

Com a societats anònimes o de responsabilitat limitada, és necessari l'atorgament d'una escriptura de constitució —que ha d'incorporar els estatuts socials—, la qual s'ha d'inscriure al

Registre Mercantil. La societat gaudeix de personalitat jurídica a partir del moment que s'ha inscrit en aquest registre.

Per completar la inscripció al Registre Mercantil, abans s'ha de sol·licitar al Ministeri de Treball i Seguretat Social (o, en el cas de Catalunya, al Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya) que la societat es qualifiqui com a societat laboral i s'inscrigui al Registre de Societats Laborals que manté el Ministeri (o, en el cas de Catalunya, al Registre Administratiu de Societats Laborals de la Generalitat de Catalunya).

Un cop completat aquest tràmit previ, el Ministeri (o, en el seu cas, el Departament d'Empresa i Coneixement) emet un certificat que acredita que la societat ha estat qualificada com a societat laboral i que ha estat inscrita al corresponent Registre de Societats Laborals. Aquest certificat s'ha d'unir a l'escriptura de constitució i s'ha d'aportar al Registre Mercantil.

En particular, la societat de responsabilitat limitada laboral es podrà constituir de forma electrònica i en un únic procediment a través del Document Únic Electrònic, que inclourà totes les dades que s'hagin de remetre als registres i Administracions Públiques per a aquesta finalitat.

Finalment, cal destacar que una societat anònima o limitada que ja existeix pot obtenir la qualificació com a societat laboral sense haver de fer cap operació societària de transformació.

3. Quines activitats poden formar part del seu objecte social?

El fet de ser una societat laboral no comporta cap restricció sobre el seu objecte. La societat laboral pot realitzar les activitats pròpies d'una societat anònima o una societat de responsabilitat limitada (Llei de Societats de Capital). Han de ser activitats lícites, determinades i possibles, i han quedar recollides a l'objecte social reflectit als estatuts.

És important tenir en compte que la redacció de l'objecte social ha de ser clara i fidel al que serà el projecte, ja que és la base per determinar l'àmbit d'actuació i de responsabilitat dels administradors.

També s'ha de valorar si hi ha cap legislació especial que reguli l'activitat que durà a terme. Si és així, cal considerar-la quan es fixi l'objecte social.

4. Quants socis fundadors són necessaris?

Del règim establert amb relació a la participació en el capital que poden tenir els socis, es desprèn que el nombre mínim de socis necessaris a una societat laboral és de tres, dels quals almenys dos han de ser socis treballadors.

En aquest sentit, la Llei de Societats Laborals i Participades estableix que cap soci no pot posseir accions o participacions socials que representin més d'una tercera part del capital social, tret que es tracti de socis que siguin entitats públiques, de participació majoritàriament pública, entitats no lucratives o de l'economia social; en aquest cas, la participació podrà superar aquest límit, sense arribar al 50 % del capital social. Les associacions o altres entitats sense ànim de lucre podran tenir el mateix percentatge.

Excepcionalment, la Llei de Societats Laborals i Participades permet la constitució de societats laborals amb només dos socis treballadors titulars del 50% del capital social, sempre i

quan en el termini de 36 mesos redueixin la seva participació a la societat fins arribar, com a màxim, a una tercera part del capital social.

En qualsevol cas, els socis treballadors que presten serveis retribuïts de forma personal i directa, amb relació laboral de caràcter indefinit, han de ser titulars, almenys, de la major part del capital de la societat laboral, representat per accions de la classe laboral.

5. Classes de socis

Si bé no és necessari que tots els socis siguin treballadors de la societat, la Llei de Societats Laborals i Participades exigeix que la major part del capital sigui propietat dels treballadors que presten els seus serveis en determinades condicions. Així, es distingeixen dues classes de accions o participacions:

1. classe laboral: les accions o participacions propietat dels treballadors que tenen una relació laboral de caràcter indefinit.
2. classe general: les restants accions i participacions.

Res no impedeix que la societat laboral tingui accions o participacions d'ambdues classes. Siguin de la classe que siguin, les accions de la societat laboral tenen caràcter nominatiu.

S'estableixen, a més, uns percentatges màxims d'hores treballades per als treballadors que no siguin socis. En aquest sentit, el nombre d'hores/any treballades pels treballadors contractats per temps indefinit que no siguin socis no pot ser superior al 49 % del total d'hores/any treballades pels socis treballadors. No computarà per al càlcul d'aquest límit el treball realitzat pels treballadors amb discapacitat de qualsevol tipus en grau igual o superior al 33 %.

6. Com es pot articular l'entrada de nous socis?

L'entrada de nous socis es produeix mitjançant l'adquisició o subscripció de les accions o participacions en què es divideix el capital. L'entrada de nous socis es pot dur a terme derivativament mitjançant la transmissió *inter vivos* o *mortis causa* de les accions i participacions en què es divideix el capital social o, de forma originària, mitjançant la subscripció d'accions o l'assumpció de participacions en casos d'augment de capital social (Llei de Societats de Capital).

La Llei de Societats Laborals i Participades no permet, com a regla general, incloure als estatuts clàusules que prohibeixin la transmissió voluntària de les accions o participacions socials per actes *inter vivos*, tret dels casos en què els estatuts reconeixin al soci el dret de separar-se de la societat en qualsevol moment. Dit això, i com a mesura d'estabilitat dels primers anys d'entrada dels socis, la Llei de Societats Laborals i Participades permet excepcionalment que els estatuts impedeixin la transmissió voluntària de les accions o participacions per actes *inter vivos*, o l'exercici del dret de separació, durant un període de temps no superior a cinc anys des de la constitució de la societat, o per a les accions o participacions procedents d'una ampliació de capital, des de l'atorgament de l'escriptura pública de la seva execució.

Quant a l'emissió de noves accions o participacions en ocasió d'un augment de capital, la Llei exigeix que es respecti la proporció existent entre les diverses classes, i reconeix a aquest efecte el dret dels seus titulars de subscriure o assumir amb preferència davant de tercers les accions o participacions de la classe corresponent. Si aquests titulars no subscriuen o assumeixen les accions o participacions, i tret que hi hagi un acord de la junta general, de forma consistent amb la finalitat que es pretén amb la Llei de Societats Laborals i Participades, s'han d'oferir als treballadors amb contracte per temps indefinit.

Excepcionalment, la Llei de Societats Laborals i Participades permet augments de capital que no respectin la proporció entre les dos classes d'accions o participacions quan aquest augment tingui com a objectiu complir amb els següents requisits: (i) que la majoria del capital social estigui en mans dels socis treballadors; i (ii) que cap soci ostenti més d'una tercera part del capital social.

7. La condició de soci és transmissible?

El règim de transmissibilitat de les accions i participacions en què es divideix el capital de la societat laboral és deutor de la finalitat que es pretén amb la Llei de Societats Laborals i Participades de facilitar l'accés al capital dels treballadors que no són socis. El règim és substancialment coincident segons si es tracten d'accions o participacions de la classe laboral o de la classe general.

Les accions i participacions de qualsevol classe, tret que es disposi altra cosa als estatuts socials, només es poden transmetre lliurement a les persones que treballen a la societat amb contracte indefinit. L'adquisició d'accions o participacions per successió hereditària confereix a l'adquirent, hereu o legatari del causant, la condició de soci.

En qualsevol altre cas de transmissió d'accions i participacions *inter vivos* (o en casos de transmissió *mortis causa*, quan així ho estableixin els estatuts), es reconeix un dret d'adquisició preferent a favor, primer, de treballadors contractats per temps indefinit que no siguin socis; en segon lloc, a favor dels socis treballadors, en relació inversa al número d'accions o participacions que posseeixin; en tercer lloc, a favor dels socis de la classe general, a prorrata de la seva participació en el capital social; i, finalment, a favor de la pròpia societat laboral, qui les adquirirà amb càrrec a beneficis, a la reserva especial o a altres reserves disponibles per a posteriorment alienar-les a favor dels treballadors amb contracte de treball indefinit en el termini de tres anys.

Si no s'ha exercitat el dret d'adquisició preferent, el propietari de les accions o participacions les podrà transmetre lliurement.

Qualsevol transmissió d'accions o participacions queda sotmesa al consentiment de la societat si amb aquesta transmissió es superen els límits establerts per a obtenir la qualificació de societat laboral. D'altra banda, s'estableix un règim especial en relació a la prestació de assistència financera si es considera el règim general de les societats anònimes i limitades: les societats laborals poden anticipar fons, concedir crèdits o préstecs, prestar garanties o facilitar l'assistència financera per a l'adquisició de les seves pròpies accions o participacions per als treballadors de la societat amb contracte de caràcter indefinit que no siguin socis.

En els casos de transmissió d'accions o participacions que suposin un canvi de classe per raó del seu propietari, els administradors procediran a modificar els estatuts socials per a reflectir aquest canvi. A més, la memòria anual de les societats laborals recollirà les variacions en el capital social que es produeixin durant l'exercici econòmic de referència.

Finalment convé tenir en compte que, en cas d'extinció de la relació laboral del soci treballador, aquest ha d'oferir l'adquisició de les seves accions o participacions als titulars del dret d'adquisició preferent per al supòsit de transmissió *inter vivos*.

8. Separació i exclusió de socis

La separació i exclusió de socis es regeix per les regles establertes per a les societats anònimes i limitades. El règim de les societats laborals conté alguna especialitat que pot ser destacada.

En relació al règim de separació, la pèrdua de la qualificació de societat com a laboral, pot ser causa legal de separació del soci. Els socis treballadors no tenen dret de separació en cas de falta de distribució de dividends previst a la Llei de Societats de Capital.

En relació al règim de exclusió, la societat laboral podrà excloure al soci que incompleixi les obligacions previstes en el règim de les societats laborals en matèria de transmissió d'accions o participacions, o hagi realitzat activitats per las que hagués estat condemnat per resolució ferma a indemnitzar a la societat els danys i perjudicis causats.

9. Els socis responen dels deutes de la societat laboral?

La responsabilitat dels socis pels deutes de la societat laboral es regeix per allò que es disposa segons el tipus de societat de què es tracti (Llei de Societats de Capital). Cal tenir en compte que tant en la societat anònima com en la societat de responsabilitat limitada els socis no responen personalment dels deutes socials.

10. Quin capital social mínim es necessita?

Les exigències de capital mínim depenen del tipus de societat adoptat (Llei de Societats de Capital). Les societats laborals configurades com a societats anònimes han de tenir un capital social, com a mínim, de 60.000 euros, mentre que en el cas de les configurades com a societats de responsabilitat limitada la xifra mínima de capital és de 3.000 euros. El règim del capital social i el seu desemborsament és el previst a la Llei de Societats de Capital.

En el cas de societats anònimes, el capital social s'ha de dividir necessàriament en accions nominatives i es pot no desemborsar del tot en el moment de la constitució (s'ha de desemborsar almenys la quarta part del valor nominal de les accions en què es divideix el capital). El desemborsament pendent s'ha de fer efectiu dins el termini indicat als estatuts socials. En el cas de societats de responsabilitat limitada, el capital social s'ha de dividir en participacions socials. A més, la Llei de Societats de Capital permet la constitució de societats de responsabilitat limitada amb una xifra de capital social inferior al mínim legal, en règim de formació successiva, sempre i quan es compleixin els requisits establerts.

11. Vies de finançament alternatives al capital social i al finançament bancari

Les formes de finançament de la societat laboral depenen del tipus societari escollit i són més àmplies en cas d'optar per la constitució d'una societat anònima laboral (Llei de Societats de Capital). En conseqüència, les societats anònimes i limitades laborals poden emetre obligacions o altres valors que reconguin o creïn un deute i que siguin adquirits per tercers en les condicions previstes a la llei. Aquests valors es regulen d'acord amb el que preveu la normativa corresponent.

Aquesta opció és prohibida per a les societats laborals de responsabilitat limitada.

12. Dret dels socis al dividend

El dret al dividend dels socis de la societat laboral depèn del règim propi del tipus de societat escollit, societat anònima o societat de responsabilitat limitada (Llei de Societats de Capital).

En tot cas, convé assenyalar que el dret al dividend neix també per al soci de la societat laboral en el moment en què la junta general n'acorda el repartiment, sens perjudici de les possibilitats que té de defensar la seva posició jurídica davant situacions abusives amb relació

al repartiment. En la pràctica, és habitual que el pagament de dividends se substitueixi per la retribució dels treballadors.

13. Fons i reserves obligatoris o voluntaris

Sens perjudici de les reserves legals o estatutàries que procedeixin (Llei de Societats de Capital), les societats laborals tenen l'obligació de constituir una reserva especial, que cal dotar amb el 10 % del benefici líquid de cada exercici, fins assolir com a mínim una xifra superior al doble del capital social.

Aquesta reserva especial només es pot destinar a la compensació de pèrdues si no hi ha altres reserves disponibles a aquest fi, i/o a l'adquisició de les seves pròpies accions o participacions socials.

14. Quins òrgans dirigeixen una societat laboral?

Els òrgans socials són els propis d'una societat anònima o d'una societat de responsabilitat limitada (Llei de Societats de Capital). Per tant, la societat laboral ha de disposar necessàriament d'una junta general i un òrgan d'administració. La junta general és la reunió de socis que decideix per majoria en assumptes de la seva competència. L'administració es pot confiar a un administrador únic, a diversos administradors que actuïn de forma solidària o conjunta, o a un consell d'administració.

Com a particularitat, la Llei de Societats Laborals i Participades preveu que, si el sistema d'administració és un consell d'administració, els titulars d'accions o participacions de la classe general puguin agrupar les seves accions o participacions per a nomenar els seus membres conforme al sistema proporcional (Llei de Societats de Capital), que permet que els socis que tinguin un determinat percentatge del capital de la societat puguin escollir directament alguna persona de la seva confiança, fins i tot encara que no tinguin una participació majoritària.

15. Quines són les especialitats més rellevants de les societats laborals en l'àmbit fiscal?

Dins el marc de l'IS, les societats laborals poden amortitzar lliurement els elements de l'immobilitzat material, intangible i inversions immobiliàries, adquirits durant els cinc primers anys de la seva classificació com a societat laboral.

D'altra banda, les societats laborals es beneficien d'una bonificació del 99 % en l'ITP-AJD de les quotes que es meritin per modalitat de transmissions patrimonials oneroses, per l'adquisició de béns i drets provinents de l'empresa de la qual procedeixi la majoria dels socis treballadors de la societat laboral.

Per aplicar aquests beneficis únicament s'exigeix com a requisit que la societat estigui qualificada com a societat laboral.

III. SOCIETATS INSTRUMENTALS PER AL DESENVOLUPAMENT DE L'EMPRESA SOCIAL

Societats anònimes | F

1. Què és una societat anònima?

Les societats anònimes són institucions econòmiques amb una forma d'organització de tipus capitalista i de caràcter essencialment obert. Es regeixen per la Llei de Societats de Capital.

Per definició, les societats anònimes, de la mateixa manera que les societats de responsabilitat limitada, amb les quals comparteixen trets característics fonamentals, són entitats amb ànim de lucre, la fi de les quals és operar en el tràfic mercantil i optimitzar els beneficis dels seus accionistes.

El capital social està dividit en accions lliurement transmissibles i integrat per les aportacions dineràries o no dineràries (mitjançant aportació de béns o drets) dels accionistes. D'acord amb la naturalesa d'aquest tipus social, el treball d'un accionista no es pot entendre com a aportació al capital.

Tal com s'exposa en la introducció d'aquesta guia i com es desprèn dels seus trets configuratius, les societats anònimes no són, per definició, formes d'organització emmarcades en l'àmbit de les empreses socials. Tanmateix, poden servir com a instrument per dur a terme l'objecte propi de societats cooperatives, fundacions o associacions.

Les societats anònimes serveixen també com a base per constituir societats anònimes laborals, perquè són societats anònimes especials i perquè les societats anònimes poden obtenir la qualificació de societats laborals sense necessitat de transformar-se.

Finalment, les societats anònimes poden cotitzar en borsa, tot i que en la nostra exposició, a causa del caràcter d'aquest treball, ens centrarem en les societats anònimes no cotitzades.

2. Constitució

La constitució d'una societat anònima es pot dur a terme de forma simultània o de forma successiva mitjançant oferta pública a tercers.

En el present treball ens centrarem únicament en la constitució simultània d'una societat anònima. En la fundació simultània, l'accionista o els accionistes fundadors atorguen en un sol acte una escriptura pública de constitució. Aquesta escriptura ha d'expressar la voluntat de constituir la societat i els seus trets essencials: denominació, capital i domicili socials, aportació individualitzada dels accionistes i òrgan inicial d'administració. A més, l'escriptura de constitució ha d'incorporar el text dels estatuts socials que regiran la vida de la societat i l'acreditació del desemborsament inicial del capital social.

Un cop atorgada l'escriptura, s'ha d'inscriure al Registre Mercantil. La societat pot iniciar les seves activitats des de la data de l'atorgament de l'escriptura de constitució, però no gaudeix de personalitat jurídica fins a la data d'inscripció al Registre Mercantil.

La Llei de Societats de Capital estableix que són responsables solidàries pels actes realitzats en nom de la societat abans de la inscripció les persones que els hagin celebrat. Com a excepció, es preveu el cas en què l'eficàcia de l'acte es condicioni a la inscripció de la societat. Un cop inscrita, la societat queda obligada per determinats actes i contractes celebrats, tal com succeeix amb els realitzats pels administradors en l'exercici de les facultats que se'ls han conferit.

3. Quines activitats poden formar part de l'objecte social?

La societat anònima neix amb la finalitat d'operar en el tràfic mercantil. En aquest context, pot dur a terme tot tipus d'activitats econòmiques, sempre que, lògicament, siguin activitats lícites i possibles.

L'objecte social ha de contenir detalladament les activitats que la societat anònima duu a terme. Això és important ja que l'objecte social és la base per determinar l'àmbit d'actuació i de responsabilitat dels administradors enfront de la societat.

4. Quants accionistes fundadors són necessaris?

La Llei de Societats de Capital no exigeix un mínim d'accionistes fundadors. D'aquesta manera, es permet la constitució d'una societat anònima per part d'un únic accionista.

En aquest cas, la constitució s'ha de fer per acte unilateral i tota la documentació societària ha de reflectir que la societat té caràcter unipersonal. En aquest sentit, la denominació social haurà d'afegir el terme *unipersonal* o l'abreviatura *U*, a continuació de la denominació del tipus societari *societat anònima* o de l'abreviatura *S.A.*

5. Classes d'accionistes

Les societats anònimes, a diferència de les cooperatives o altres formes societàries, no distingeixen entre tipus d'accionistes segons la seva aportació a la societat o de la seva contribució al desenvolupament de l'objecte social. Tots els accionistes tenen la mateixa condició.

El que sí que permet la llei és que es creïn diferents classes d'accionistes i, dins d'aquestes, diferents sèries. En funció del que preveuen els estatuts socials, cada classe d'accions pot tenir drets econòmics diferents. Totes les accions que integren una sèrie han de tenir el mateix valor nominal. El límit d'aquesta configuració és que cal respectar sempre la proporcionalitat entre el valor nominal de les accions i els drets de vot i els drets de subscripció preferent.

En referència al treball dels accionistes en el desenvolupament de l'objecte social, cal tenir en compte que els accionistes poden ser treballadors de la societat, però no és una exigència

ni un tret característic d'aquest tipus social. La condició d'accionista i treballador tampoc no atorga més drets o obligacions als accionistes com a tals, tot i que es facilita la prestació d'assistència financera per a l'adquisició de les accions pel personal de la societat. El que és rellevant a efectes d'assumir originàriament la condició d'accionista són les aportacions econòmiques realitzades mitjançant la subscripció del capital.

Sens perjudici de l'anterior, i com a element rellevant en l'àmbit de l'empresa social, hi ha l'opció d'establir als estatuts socials prestacions accessòries (al desemborsament de fons) dels accionistes.

Aquestes prestacions, retribuïdes o no, es poden assignar a algunes accions o a totes, o bé establir-les per a tots o alguns dels socis, i han d'estar perfectament delimitades als estatuts. La llei no defineix en què consisteix una prestació accessòria, de manera que poden ser obligacions de donar, fer o no fer. Amb aquesta configuració, la prestació accessòria permet personalitzar una societat de capital, ja que augmenta el contingut obligacional dels accionistes.

Els accionistes titulars d'accions amb prestacions accessòries, o aquells als quals se'ls han imposat personalment, han de complir obligatòriament el contingut de la prestació accessòria, la qual es configura en benefici de la societat. La transmissió d'accions amb prestacions accessòries, o de les accions que pertanyen a un soci obligat personalment a prestar-les, ha d'estar, a més, autoritzada per la societat.

6. Com es pot articular l'entrada de nous accionistes?

La societat anònima és, per definició, una societat oberta que permet l'entrada de nous accionistes. L'assumpció de la condició d'accionista s'articula derivativament mitjançant l'adquisició d'accions a un altre accionista o bé originàriament a través de la subscripció i el desemborsament de noves accions creades en augments de capital social.

Com veurem a continuació, els estatuts poden preveure certes disposicions per restringir la transmissió d'accions però, a causa del caràcter obert de la societat, no poden contenir disposicions que facin pràcticament impossible la transmissió. Amb la restricció de la transmissibilitat de les accions, s'atorga més importància a la condició personal de l'accionista en la societat.

7. És transmissible la condició d'accionista?

Les accions (i, amb aquestes, la condició d'accionista) són lliurement transmissibles.

Tanmateix, i tal com exposàvem en l'apartat precedent, els estatuts poden contenir algunes restriccions per a la transmissió d'accions però no disposicions que facin pràcticament impossible la transmissió. Les accions a les que afecta la restricció han de ser nominatives.

Així mateix, els estatuts poden prohibir la transmissió voluntària de les accions durant un període que no sigui superior a dos anys a comptar des de la constitució de la societat, i es pot establir sobrevingudament aquesta prohibició amb relació a les accions subscrites en un augment de capital.

La llei permet la transmissió d'accions no alliberades (és a dir, que no estiguin íntegrament desemborsades). En aquests casos, l'adquirent respon solidàriament amb els transmissors anteriors i, a elecció dels administradors de la societat, del pagament de la part no desemborsada. La responsabilitat del transmissor dura tres anys des que es va transmetre l'acció.

L'adquirent que pagui pot reclamar la totalitat del pagat a qualsevol dels responsables posteriors o a tots conjuntament.

8. Separació i exclusió dels accionistes

Els accionistes poden deixar la societat de forma voluntària i en poden ser exclosos.

La sortida de la societat d'una accionista per via voluntària es pot articular a través de dos procediments diferents: mitjançant la transmissió a un tercer de les accions de les quals és titular (tal com acabem de comentar en l'apartat anterior) o mitjançant l'exercici del dret de separació.

Les causes que originen el dret de separació poden ser legals o estatutàries: les causes legals són les previstes a la Llei de Societats de Capital, com ara la substitució o modificació substancial de l'objecte social; i les causes estatutàries són les que lliurement hagin inclòs els accionistes als estatus socials.

Addicionalment, un accionista es pot veure obligat a abandonar la societat. Això succeeix en els casos previstos als estatuts per a l'exclusió d'accionistes.

L'exclusió requereix l'acord de la junta general d'accionistes. L'exclusió d'un accionista amb participació igual o superior al 25% del capital social requereix, a més, una resolució judicial ferma en el cas que l'accionista no estigui conforme amb l'exclusió acordada.

Tant en els casos de separació com en els d'exclusió, els accionistes sortints tenen dret a rebre el valor raonable de les seves accions.

9. Els accionistes responen dels deutes de la societat?

Les societats anònimes són entitats amb personalitat jurídica pròpia. Els accionistes no responen dels deutes de la societat amb el seu patrimoni personal, sinó amb el límit de la quantia màxima del capital aportat per cadascun.

Un cop dissolta i liquidada la societat, els accionistes responen per passius sobrevinguts fins a l'import equivalent a la quota de liquidació percebuda per cadascun en el moment de la liquidació.

10. Quines aportacions inicials mínimes es necessiten?

Tota societat anònima necessita tenir un capital social mínim de 60.000 euros.

Les aportacions al capital social poden ser dineràries o no dineràries. Aquestes últimes estan al seu torn integrades per béns i drets susceptibles de valoració econòmica.

En l'escriptura de constitució s'han de descriure les aportacions no dineràries, la seva valoració en euros i la numeració de les accions assignades.

Excepte en algunes ocasions, els béns i drets objecte d'una aportació no dinerària han de ser objecte de valoració per un o per diversos experts independents designats pel registrador mercantil del domicili social.

Els fundadors responen solidàriament davant de la societat i dels creditors socials de la realitat de les aportacions i de la valoració de les no dineràries.

La Llei de Societats de Capital permet que el capital social no sigui íntegrament desemborsat en el moment de la constitució, o amb posterioritat en relació amb una operació d'augment de capital. D'aquesta manera, la Llei de Societats de Capital exigeix que totes les accions en què es divideix el capital social estiguin íntegrament subscrites, però permet un desemborsament inicial mínim equivalent a una quarta part del seu valor nominal.

En aquest cas, els estatuts han de regular la forma i els terminis de desemborsament de la part pendent, que la Llei de Societats de Capital denomina *desemborsaments pendents*. En cas de desemborsament mitjançant aportacions no dineràries, el termini de desemborsament no pot excedir dels cinc anys.

11. Vies de finançament alternatives al finançament bancari

La Llei de Societats de Capital permet a les societats anònimes obtenir finançament a través de l'emissió de diferents valors. Una societat anònima pot emetre obligacions o altres valors que reconeixin o creïn un deute i que siguin adquirits per tercers.

La societat anònima també pot emetre accions sense vot en algunes condicions, tot i que a la pràctica no s'ha utilitzat aquest recurs. La seva creació s'ha de valorar amb relació a la finalitat que pretenen les empreses d'economia social i la destinació característica dels seus resultats a la realització del seu fi.

12. Dret dels accionistes al dividend

Tot accionista té dret a percebre dividends en funció, com a regla general, del contingut econòmic de les accions de les quals és titular.

La distribució de dividends de les accions ordinàries s'ha de dur a terme en proporció al capital que hagin desemborsat, tot i que els estatuts poden establir regles particulars. Els titulars d'accions que reconeixin el dret a obtenir un dividend preferent tenen dret a percebre'l per davant dels titulars d'accions ordinàries.

Al tancament de cada exercici i en el marc de l'aprovació dels comptes anuals, els accionistes han de decidir com s'aplica el benefici obtingut i, mantenint sempre el valor del patrimoni net igual al capital social, poden repartir com a dividends la part del benefici resultant un cop cobertes les atencions legals o estatutàries. El dret al dividend neix vinculat a aquest acord.

De la mateixa manera, durant l'exercici social, i respectant sempre el manteniment del patrimoni net mínim anteriorment comentat, els accionistes poden acordar repartir dividends amb càrrec a les reserves de lliure disposició de la societat.

13. Fons i reserves obligatoris i voluntaris

Les societats anònimes estan obligades a dotar una reserva legal per un import mínim igual al 20% de l'import del capital social.

Amb aquesta finalitat, les societats anònimes han de destinar cada any un import igual al 10% del benefici de l'exercici a la dotació de la reserva legal, i un mínim del 5% a la dotació de la reserva per fons de comerç.

Els estatuts poden, a més, preveure que un determinat import del benefici de l'exercici es destini necessàriament a la dotació de reserves voluntàries o fons concrets.

Sens perjudici de la previsió estatutària, els accionistes poden lliurement acordar de destinar el benefici restant a la dotació de reserves voluntàries.

14. Quins són els òrgans de la societat anònima?

Els òrgans rectors d'una societat anònima són la junta general d'accionistes (o decisions d'accionista únic, en cas de societat unipersonal) i l'òrgan d'administració, al qual s'atribueix la gestió i la representació de la societat, i els membres del qual no necessàriament han de ser accionistes.

La junta general és la reunió dels accionistes, que decideix per la majoria legal o estatutàriament establerta sobre els assumptes que són propis de la seva competència.

L'òrgan d'administració pot estar configurat per:

1. Un administrador únic.
2. Dos o més administradors solidaris que actuen de forma separada.
3. Dos administradors mancomunats que actuen conjuntament.
4. Un consell d'administració integrat per un mínim de tres membres. Per regla general, els membres de l'òrgan d'administració han d'actuar col·legiadament, mitjançant acords. El consell d'administració pot delegar facultats i conferir apoderaments, amb el límits legals.

1. Què és una societat de responsabilitat limitada?

Les societats de responsabilitat limitada són institucions econòmiques amb una forma d'organització de tipus capitalista i de caràcter essencialment tancat. Com les societats anònimes, es regeixen per la Llei de Societats de Capital.

Les societats de responsabilitat limitada van néixer amb l'ànim de ser utilitzades en un àmbit empresarial de dimensions més petites, amb menys socis, units per relacions familiars o de confiança, i de menor volum que les societats anònimes. Per això, la Llei les va dotar inicialment d'un caràcter més tancat i flexible, i va concedir més importància a la condició personal dels socis; en conseqüència, va subjectar la transmissió de les participacions a determinades limitacions, amb menys requisits formals de funcionament que els previstos per a les societats anònimes. Aquestes diferències s'han anat temperant amb el temps. Recents canvis legislatius han unificat les normes que regeixen la vida de les societats anònimes i limitades, i han flexibilitzat algunes formalitats que dificultaven o encarien el dia a dia i el govern de les societats anònimes.

En la legislació vigent, les societats de responsabilitat limitada segueixen conservant el seu caràcter tancat i flexible. De fet, un dels trets que més les diferencia de les societats anònimes és precisament que, com a regla general, la transmissió de les participacions no pot ser lliure. Addicionalment, encara presenten una certa flexibilitat en qüestions de protecció de patrimoni i valoració per experts independents en determinades qüestions, com ara augments de capital per aportacions no dineràries o en casos de modificacions estructurals.

Per definició, les societats de responsabilitat limitada, de la mateixa manera que les societats anònimes, són entitats amb ànim de lucre, el fi de les quals és operar en el tràfic mercantil i optimitzar els beneficis dels seus socis. En la realitat econòmica espanyola, les societats de responsabilitat limitada constitueixen el tipus de societat mercantil més emprat.

El capital social està dividit en participacions socials i està integrat per les aportacions dineràries o no dineràries (mitjançant aportació de béns o drets) dels socis. En atenció a la

naturalesa d'aquest tipus social, el treball d'un soci no es pot entendre com a aportació al capital.

Tal com s'exposa en la introducció d'aquesta guia i com es desprèn dels seus trets configuradors, les societats de responsabilitat limitada no són, per definició, formes d'organització emmarcades en l'àmbit de les empreses socials. Tanmateix, sí que poden servir com a instrument per al desenvolupament de l'objecte propi de societats cooperatives, fundacions o associacions.

Les societats de responsabilitat limitada, igual que les societats anònimes, serveixen també com a base per a la constitució de societats de responsabilitat limitada laborals, perquè són societats de responsabilitat limitada especials i perquè les societats de responsabilitat limitada poden obtenir la qualificació de societats laborals sense necessitat de transformar-se.

2. Constitució

La constitució d'una societat de responsabilitat limitada requereix l'atorgament d'una escriptura de constitució pel soci o socis fundadors. L'escriptura ha d'expressar la voluntat de constituir la societat i els trets essencials d'aquesta, com ara denominació, capital i domicili socials, aportació individualitzada dels socis i òrgan inicial d'administració. A més, l'escriptura de constitució ha d'incorporar el text dels estatuts socials que regiran la vida de la societat i l'acreditació del desemborsament inicial del capital social. Hi ha estatuts tipus simplificats que es poden utilitzar en determinats casos per agilitar el procés de constitució de societats de responsabilitat limitada.

Un cop atorgada l'escriptura, aquesta s'ha d'inscriure al Registre Mercantil. La societat pot iniciar les seves activitats des de la data de l'atorgament de l'escriptura de constitució, però no gaudeix de personalitat jurídica fins a la data d'inscripció al Registre Mercantil.

La societat de responsabilitat limitada es podrà constituir de forma electrònica i en un únic procediment a través del Document Únic Electrònic, que inclourà totes les dades que s'hagin de remetre als registres i Administracions Públiques per a aquesta finalitat.

La Llei de Societats de Capital estableix que són responsables solidàries pels actes realitzats en nom de la societat abans de la inscripció les persones que els hagin celebrat. Com a excepció, es recull el cas en què l'eficàcia de l'acte es condicioni a la inscripció de la societat. Un cop inscrita, la societat queda obligada per determinats actes i contractes celebrats, tal com succeeix amb els realitzats pels administradors en l'exercici de les facultats que se'ls han conferit.

3. Quines activitats poden formar part del seu objecte social?

La societat de responsabilitat limitada —si bé amb un caràcter més tancat i, inicialment, en un àmbit gairebé familiar— neix amb la finalitat d'operar en el tràfic mercantil. En aquest context, pot dur a terme tot tipus d'activitats econòmiques, amb l'única i lògica excepció que han de ser activitats lícites i possibles.

L'objecte social ha de detallar les activitats que la societat limitada durà a terme. Això és important, ja que l'objecte social és la base per determinar l'àmbit d'actuació i de responsabilitat dels administradors davant la societat.

4. Quants socis fundadors són necessaris?

La Llei de Societats de Capital no exigeix un mínim de socis fundadors. D'aquesta manera, es permet la constitució d'una societat de responsabilitat limitada per part d'un únic soci, com a societat unipersonal.

En aquest cas, la constitució es fa per acte unilateral i tota la documentació societària ha de reflectir el fet que la societat té caràcter unipersonal. En aquest sentit, la denominació social pot afegir el terme *unipersonal* o l'abreviatura *U*, a continuació de la denominació del tipus societari, *societat limitada*, o de les abreviatures *S.L.* o *S.R.L.*

5. Classes de socis

Les societats de responsabilitat limitada, a diferència de les cooperatives o altres formes societàries, no distingeixen entre tipus de socis en funció de la seva aportació a la societat o de la seva contribució al desenvolupament de l'objecte social. Tots els socis assumeixen la mateixa condició.

El que sí que permet la Llei de Societats de Capital és que es creïn participacions que atribueixin algun privilegi especial als seus titulars. A diferència de les societats anònimes, aquests privilegis es poden establir no tan sols amb relació als drets econòmics, sinó també respecte dels drets de vot, els quals en la societat de responsabilitat limitada es poden atribuir amb independència del capital aportat. Aquesta és una diferència fonamental que respon a la importància de la condició personal del soci en la societat. Els drets de cada participació o grup de participacions han de quedar perfectament delimitats als estatuts socials.

En tot cas, cal respectar la proporcionalitat entre el valor nominal de les participacions i els drets d'assumpció preferent de participacions.

En referència al treball dels socis en el desenvolupament de l'objecte social, cal tenir en compte que els socis poden ser treballadors de la societat, però no és una exigència ni un tret característic d'aquest tipus social. De la mateixa manera que en les societats anònimes, la condició de soci i treballador tampoc no dota de més drets o obligacions als socis, però està menys tutelada. El que és rellevant a efectes d'assumir originàriament la condició de soci són les aportacions econòmiques realitzades mitjançant l'assumpció de les participacions corresponents.

Sens perjudici de l'anterior, i com a element rellevant en l'àmbit de l'empresa social, hi ha l'opció d'establir als estatuts socials prestacions accessòries (al desemborsament de fons) dels socis.

Aquestes prestacions, retribuïdes o no, es poden assignar a algunes participacions o a totes, o bé es poden establir per a tots o alguns socis. A més, han de quedar perfectament delimitades als estatuts. La Llei de Societats de Capital no defineix en què consisteix una prestació accessòria, de manera que poden ser obligacions de donar, fer o no fer. Amb aquestes prestacions es permet personalitzar una societat de capital, ja que augmenta el contingut obligacional dels socis.

Els socis titulars de participacions amb prestacions accessòries, i els que estiguin personalment obligats a prestar-les, han de complir obligatòriament el contingut de la prestació accessòria, que es configura en benefici de la societat. La transmissió de participacions amb prestacions accessòries o que pertanyin a socis obligats personalment a dur a terme aquestes prestacions, a més, ha de ser autoritzada per la societat. L'incompliment voluntari d'una prestació accessòria és, per llei, una causa d'exclusió de socis.

6. Com es pot articular l'entrada de nous socis?

La societat de responsabilitat limitada és, per definició, una societat tancada. L'entrada de nous socis en la transmissió *inter vivos* se sotmet, per llei, a un requisit previ d'autorització de

la junta general de socis, i es disposen altres restriccions legals per a supòsits de transmissió diferents. Així mateix, també són possibles restriccions estatutàries diverses.

Tanmateix, i amb el compliment previ de les limitacions legals o estatutàries, l'entrada de nous socis es pot articular mitjançant l'adquisició de participacions a un soci i, addicionalment, a través de l'assumpció i el desemborsament de noves participacions creades en augment de capital social.

7. La condició de soci és transmissible?

Les participacions socials (i, amb aquestes, la condició de soci) són transmissibles, amb el compliment previ del règim de transmissió que preveuen els estatuts i, en defecte, la Llei. El règim legal estableix diversos mecanismes de restricció segons les característiques de la transmissió. Els estatuts també poden preveure un règim d'autorització o limitacions diferents, com ara clàusules d'adquisició preferent o de rescab. En el règim legal, es pot distingir, amb relació a la restricció a la transmissibilitat de les participacions, entre transmissió voluntària i forçosa per acte *inter vivos*, i transmissió *mortis causa*.

Únicament es consideren lliures les transmissions per acte *inter vivos* a favor d'altres socis, cònjuges, ascendents o descendents del soci, així com a favor de societats del mateix grup que el soci transmetent.

En la transmissió *inter vivos*, la Llei de Societats de Capital estipula altres supòsits de transmissió amb l'autorització prèvia de la societat, que s'expressa a través de la junta general de socis. La societat pot refusar la transmissió presentant un adquirent alternatiu o adquirint les participacions ella mateixa.

També es permet que els estatuts prohibeixin la transmissió voluntària de les participacions per actes *inter vivos*, sempre que reconguin al soci el dret de separar-se de la societat en qualsevol moment. En tot cas, els estatuts poden impedir la transmissió voluntària de participacions per actes *inter vivos* o l'exercici del dret de separació durant un període màxim de cinc anys a comptar des de la constitució o des de l'escriptura de formalització de l'augment de capital en què es crearen les participacions de les quals es limita la transmissió.

En els casos de transmissions forçoses, impera un règim singular. En aquest cas, per llei, els socis gaudeixen d'un dret d'adquisició preferent de les participacions que hagin estat embarcades, amb suspensió del procediment d'execució. Els estatuts poden atorgar aquest mateix dret a la societat per als casos en què els socis no l'exercitin. En els supòsits de transmissió *mortis causa*, els estatuts poden atorgar un dret de rescab a favor dels socis i de la societat en casos de transmissió a causa de defunció d'un soci.

No estan permeses les clàusules estatutàries que facin pràcticament lliure la transmissió per acte *inter vivos*. Tampoc no es permeten les clàusules que obliguin un soci a vendre un nombre de participacions diferent del que va oferir i per al qual sol·licita l'autorització per a transmetre-les.

8. Separació i exclusió dels socis

La sortida d'un soci per via voluntària es pot articular per dues vies diferents: mitjançant la transmissió de les participacions de les quals és titular (tal com acabem de comentar en l'apartat anterior) o per l'exercici del dret de separació.

Les causes que originen el dret de separació poden ser legals o estatutàries. Les primeres són les previstes a la llei, com ara la substitució o modificació substancial de l'objecte social; les segones són les que lliurement han inclòs els socis als estatuts socials.

Adicionalment, un soci es pot veure obligat a abandonar la societat. Això passa en els casos d'exclusió de socis.

L'exclusió es pot basar en causes legals (com ara l'incompliment voluntari de prestacions accessòries o l'incompliment pel soci administrador de la prohibició de no competència) o en causes estatutàries.

L'exclusió requereix l'acord de la junta general de socis. L'exclusió d'un soci amb una participació igual o superior al 25% del capital social exigeix, a més, una resolució judicial ferma si el soci no està conforme amb l'exclusió acordada.

Tant en els casos de separació com en els d'exclusió, els socis sortints tenen dret a rebre el valor raonable de les seves participacions.

9. Els socis responen dels deutes de la societat?

Les societats de responsabilitat limitada són entitats amb personalitat jurídica pròpia. Els socis no responen amb el seu patrimoni personal dels deutes de la societat, sinó amb el límit de la quantia màxima del capital aportat per cada un.

Així mateix, un cop dissolta i liquidada la societat, els socis responen per passius sobrevinguts fins a l'import equivalent a la quota de liquidació percebuda per cada un en el moment de la liquidació.

10. Quines aportacions inicials mínimes es necessiten?

El capital social mínim de les societats de responsabilitat limitada és de 3.000 euros.

La Llei de Societats de Capital preveu un règim de formació successiva per a aquestes societats, de manera que l'aportació inicial que els socis han de fer es pot fraccionar durant un període de temps determinat i es permet que la societat es pugui constituir sense capital mínim. Ara bé, fins que el capital mínim no està totalment desemborsat, s'apliquen a la societat certes limitacions que pretenen protegir-ne la integritat patrimonial, vinculades bàsicament a limitacions a la distribució de dividends i al pagament de retribucions a socis i administradors, així com a la responsabilitat en cas de liquidació de la societat.

Les aportacions al capital social poden ser dineràries o no dineràries. Aquestes últimes estan al seu torn integrades per béns i drets susceptibles de valoració econòmica.

En l'escriptura de constitució s'han de descriure les aportacions no dineràries, la seva valoració en euros i la numeració de les participacions assignades.

A diferència del que succeeix en les societats anònimes, els béns i els drets objecte d'una aportació dinerària no estan subjectes per llei a valoració per un o per diversos experts independents.

La Llei de Societats de Capital protegeix la integritat del capital en cas d'aportacions no dineràries mitjançant un règim especial de responsabilitat dels socis i dels administradors. En particular, els socis fundadors, els qui assumeixin un augment de capital i els qui adquireixin participacions desemborsades mitjançant aportacions no dineràries responen solidàriament

davant de la societat i dels creditors socials de la realitat de les aportacions i de la seva valoració. La responsabilitat davant de la societat i dels creditors prescriu al cap de cinc anys a partir del moment en què es va fer l'aportació.

Aquest règim de responsabilitat s'exclou en cas que els béns aportats hagin estat objecte de valoració per un expert independent.

11. Vies de finançament alternatives al finançament bancari

Les societats de responsabilitat limitada poden crear participacions sense dret de vot per un import nominal no superior a la meitat del capital social. Aquestes participacions atorguen als seus titulars dret a un dividend preferent. Tenint en compte que el tret característic bàsic d'una empresa social és que està centrada en la reinversió dels beneficis al fi propi, entenem que, si bé aquesta via per obtenir finançament és possible, la seva creació ha de ser compatible amb aquesta finalitat.

Les formes de finançament alternatives per a la societat de responsabilitat limitada són menors que les previstes per a la societat anònima, en la mesura en que l'emissió d'obligacions s'accepta en altres condicions; l'import total de les emissions de la societat de responsabilitat limitada no pot ser superior al doble del seus recursos propis, a menys que l'emissió estigui garantida amb hipoteca, penyora, garantia pública o aval solidari d'una entitat de crèdit. En cap cas, la societat podrà emetre o garantir obligacions convertibles en participacions.

12. Dret dels socis al dividend

Tot soci té dret a percebre dividends en funció, com a regla general (i amb certes limitacions en cas de societats amb el capital no íntegrament desemborsat), del contingut econòmic de les participacions de les quals és titular.

La distribució de dividends de les participacions ordinàries es fa, generalment, en proporció a la participació en el capital social, tot i que als estatuts es poden establir criteris diferents.

En el tancament de cada exercici i en el marc de l'aprovació dels comptes anuals, els socis han de decidir sobre l'aplicació del benefici obtingut i, mantenint sempre el valor del patrimoni net igual al capital social, poden decidir repartir com a dividends la part del benefici que resulti un cop cobertes les atencions legals o estatutàries. El dret al dividend neix vinculat a aquest acord.

De la mateixa manera, durant l'exercici social, i respectant sempre el manteniment del patrimoni net mínim comentat, els socis poden acordar repartir dividends amb càrrec a les reserves de lliure disposició de la societat.

13. Fons i reserves obligatoris i voluntaris

Les societats de responsabilitat limitada estan obligades a dotar una reserva legal per un import mínim igual al 20 % del capital social.

Amb aquesta finalitat, les societats han de destinar cada any un import igual al 10% del benefici de l'exercici a la dotació de la reserva legal, i un mínim del 5% a la dotació de la reserva per al fons de comerç.

A més, els estatuts poden preveure que un determinat import del benefici de l'exercici es destini necessàriament a la dotació de reserves voluntàries o fons concrets.

Sens perjudici de la previsió estatutària, els socis poden lliurement acordar de destinar la resta del benefici a la dotació de reserves voluntàries.

14. Quins són els òrgans de la societat de responsabilitat limitada?

Els òrgans rectors d'una societat de responsabilitat limitada són la junta general de socis (o decisions de soci únic, en cas de societat unipersonal) i l'òrgan d'administració, al qual s'atribueix la gestió i la representació de la societat, els membres del qual no necessàriament han de ser socis.

La junta general és la reunió de socis que decideix per la majoria legal o estatutàriament establerta sobre els assumptes propis de la seva competència.

L'òrgan d'administració pot estar representat per:

1. Un administrador únic.
2. Dos o més administradors solidaris amb poders individuals.
3. Dos o més administradors mancomunats que actuïn conjuntament.
4. Un consell d'administració integrat per un mínim de tres membres. Els membres del consell han d'actuar col·legiadament, mitjançant l'adopció d'acords. El consell pot delegar facultats i conferir apoderaments, amb els límits legals.

IV. ASPECTES FISCALS I LABORALS

Fiscalitat general aplicable a una empresa social | H

1. Breu introducció al sistema tributari espanyol

A Espanya hi ha tres tipus de tributs als quals poden estar sotmesos els empresaris: els impostos, les taxes i les contribucions especials. Aquesta guia només se centra en els impostos.

Els principals impostos espanyols han estat establerts per l'Estat (excepte al País Basc i a Navarra, els quals tenen el seu propi sistema tributari), encara que, en alguns casos, se n'ha transferit parcialment o totalment la recaptació a les comunitats autònomes, juntament amb algunes competències legislatives. A més, les comunitats autònomes i les entitats locals poden establir i exigir, sota certes condicions, els seus propis tributs.

A les Illes Canàries, si bé no hi ha un règim tributari propi, hi ha incentius fiscals específics i especialitats en matèria d'imposició indirecta.

A continuació es descriuen els trets comuns dels principals impostos aplicables a l'activitat empresarial duta a terme a través de persones jurídiques residents a Espanya.

2. Impost sobre societats (IS)

2.1. Quines entitats estan subjectes a l'impost?

Estan subjectes a l'impost les persones jurídiques residents a Espanya, amb l'excepció de les societats civils que no tinguin activitat mercantil. Hi ha altres entitats sense personalitat jurídica pròpia que també estan subjectes a l'impost, però que estan sotmeses a algunes especialitats (per exemple, els fons d'inversió o les unions temporals d'empreses).

Algunes entitats estan totalment o parcialment exemptes de l'impost en funció de la seva forma societària o de les activitats realitzades, segons s'especifica en l'apartat corresponent de la present guia.

2.2. Sobre quina quantitat s'ha de pagar l'impost?

La base imposable es calcula sobre la base del resultat que reflecteix el compte de pèrdues i guany del contribuent (elaborada d'acord amb els principis comptables), corregida mitjançant determinats ajustaments establerts pel Reial decret legislatiu 4/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'impost de societats (TRLIS).

El TRLIS guarda, en el que és essencial, plena coherència amb els principis comptables, i estableix directrius bastant clares amb relació a les despeses que es consideren fiscalment deduïbles, sempre que: (i) estiguin correlacionades amb l'obtenció d'ingressos i (ii) estiguin correctament comptabilitzades en els llibres dels contribuents. No obstant això, hi ha una sèrie de despeses que el TRLIS considera expressament com a fiscalment no deduïbles (per exemple, les multes i sancions, les derivades de la comptabilització del mateix IS o els donatius i liberalitats, entre d'altres).

2.3. Quin és el tipus impositiu aplicable?

Les entitats subjectes a l'impost han de tributar al tipus general del 25 %. No obstant això, les entitats de nova creació tributaran en el primer període impositiu en que la base imposable sigui positiva i en el següent al tipus de 15%, sempre i quan haguessin hagut de tributar segons el tipus general.

Altres tipus són aplicables en circumstàncies especials (algunes de les quals es refereixen a certes formes societàries descrites en aquesta guia).

2.4. Quan s'ha de pagar l'impost?

Els obligats tributaris presenten una declaració anual i tres declaracions relatives als pagaments fraccionats a compte de l'impost de l'exercici.

La declaració anual de l'impost s'ha de presentar en els 25 dies naturals següents als sis mesos posteriors al tancament de l'exercici. És a dir, en el cas d'una entitat que tanca el seu exercici social el 31 de desembre, la declaració s'ha de presentar durant els primers 25 dies de juliol. En cas que la declaració sigui a retornar, l'administració disposa d'un termini de sis mesos des de la finalització del termini de presentació per efectuar la devolució.

Els pagaments fraccionats s'han de fer durant els primers 20 dies naturals d'abril, octubre i desembre. La quantitat a ingressar es determina, generalment, tenint en compte la quota de l'últim exercici (durant el primer exercici d'activitat no hi ha l'obligació de fer pagaments fraccionats). No és obligatori fer pagaments a compte si el resultat del període anterior és zero o negatiu.

No obstant això, el contribuent també pot optar per fer els pagaments fraccionats prenent com a referència la base imposable del mateix exercici dels tres, nou o onze primers mesos de cada any natural.

2.5. Què succeeix en cas de pèrdues?

Les bases imposables negatives es poden compensar amb les rendes positives dels exercicis posteriors.

Malgrat això, hi ha una limitació general a la compensació de bases imposables negatives, que només podran ser compensades amb les rentes positives dels períodes impositius següents, entre el major dels següents dos imports: (i) el 70% (60% en 2016) de la base impositiva i (ii) 1.000.000 euros.

2.6. Com es tracten fiscalment les operacions amb persones o entitats vinculades?

Totes les operacions entre persones o entitats vinculades s'han de valorar pel seu valor de mercat. En termes generals, es consideren operacions entre persones o entitats vinculades, entre d'altres, les dutes a terme entre societats que estiguin sota un mateix control, les que es facin entre una societat i els seus accionistes, o les que s'estableixen entre una societat i els seus administradors.

En determinats supòsits s'exigeix la preparació i conservació de documentació relativa a les operacions vinculades realitzades, en la qual, entre altres circumstàncies, s'ha d'informar dels mètodes de valoració utilitzats en aquestes operacions o la informació que s'ha utilitzat per fer aquesta valoració.

La inobservança de l'obligació de preparar i conservar aquesta documentació, o la falta de valoració de mercat de les operacions, pot suposar la imposició de sancions tributàries.

2.7. Hi ha algun benefici en l'impost aplicable a empreses de reduïda dimensió?

Les empreses de reduïda dimensió (les que en l'exercici anterior hagin tingut una xifra de negoci inferior a 10 milions d'euros) gaudeixen dels beneficis següents en l'IS:

1. Llibertat d'amortització fiscal d'elements nous de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries (incloent-hi elements encarregats en virtut d'un contracte d'execució d'obra o els fabricats per la mateixa empresa i els elements objecte d'un contracte d'arrendament financer). La seva aplicació requereix un increment de plantilla durant els 24 mesos següents a l'inici del període impositiu en què els béns adquirits entren en funcionament. L'increment de plantilla experimentat incideix en l'import màxim de la inversió que es pot beneficiar de la llibertat d'amortització.
2. Amortització fiscal accelerada dels elements nous de l'immobilitzat material, de les inversions immobiliàries i de l'immobilitzat intangible (incloent-hi elements encarregats en virtut d'un contracte d'execució d'obra o els fabricats per la mateixa empresa).
3. Amortització fiscal accelerada dels intangibles adquirits en un exercici en què es compleixen les condicions per considerar l'entitat com a empresa de reduïda dimensió. En concret, el percentatge d'amortització fiscalment aplicable conforme al TRLIS es pot incrementar un 50 %.
4. Possibilitat de deduir fiscalment la pèrdua per deteriorament dels crèdits per a la cobertura del risc derivat de les possibles insolvències fins al límit de l'1% sobre els deutors existents a la conclusió del període impositiu.
5. Es crea una reserva d'anivellament de bases imposables que permet minorar la base imposable fins el 10% amb un límit d'1 milió d'euros. La reserva s'haurà de dotar amb càrrec als resultats positius del exercici en que es realitzi la minoració de la base imposable.

6. Deducció del 10 % o el 5 % (dependent del tipus impositiu que sigui aplicable a la societat) dels beneficis de l'exercici que s'inverteixin en elements nous de l'immobilitzat material o en inversions immobiliàries afectes a activitats econòmiques. Aquesta deducció és incompatible amb la llibertat d'amortització.

D'altra banda, les empreses amb menys de 50 treballadors que formalitzin un contracte de treball per a temps indefinit de suport als emprenedors es poden beneficiar dels avantatges fiscals següents:

1. Deducció de 3.000 euros en la quota íntegra de l'IS si el primer contracte concertat es fa amb un menor de 30 anys.
2. Addicionalment, la contractació de desocupats dona dret a la deducció de la quota del 50% de l'import de la prestació per atur que el treballador tingui pendent, amb un límit de dotze mensualitats. En el moment de la contractació, el treballador contractat ha d'haver percebut la prestació per atur, almenys, tres mesos. En ambdós casos, cal que el contracte sigui per temps indefinit i a jornada completa.

Els beneficis fiscals lligats a aquesta modalitat contractual són compatibles amb l'aplicació de les bonificacions en la quota de la Seguretat Social previstes per a la contractació de persones en atur d'entre 16 i 30 anys o més grans de 45 anys.

3. Impost sobre el valor afegit (IVA)

3.1. Quan es genera l'impost?

Totes les transaccions comercials estan subjectes a l'IVA, llevat les activitats que se'n considerin exemptes, sempre que siguin realitzades per empresaris en el desenvolupament de la seva activitat empresarial (encara que es portin a terme amb caràcter ocasional).

Com a norma general, l'IVA grava els lliuraments de béns efectuats o els serveis prestats per empresaris en el marc de la seva activitat, certes adquisicions intracomunitàries de béns dins de la UE i la importació de mercaderies en el territori espanyol. A les Illes Canàries, Ceuta i Melilla no s'aplica l'IVA, però hi ha alguns impostos indirectes anàlegs (l'impost general indirecte canari, en el cas de les Canàries o l'impost sobre la producció, els serveis i la importació, en les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla).

Hi ha determinats lliuraments de béns i prestacions de serveis exempts de l'impost, entre d'altres, els serveis d'assistència sanitària, determinats serveis d'assistència social, serveis educatius, serveis culturals i esportius prestats per entitats privades de caràcter social o les operacions financeres.

3.2. Influeix la forma societària escollida en la subjecció de l'operació a l'impost?

La forma jurídica de l'empresari no afecta per ella mateixa al seu tractament en l'IVA, sempre que l'operació realitzada es desenvolupi en el marc d'una activitat empresarial. En conseqüència, no és descartable que determinades operacions realitzades per entitats sense ànim de lucre estiguin subjectes i no exemptes de l'IVA.

3.3. Qui ha de pagar l'impost?

Com a regla general, es considera subjecte passiu de l'impost qui fa l'operació subjecta i no exempta (és a dir, qui fa el lliurament o presta el servei). En aquests casos, el subjecte passiu ha d'ingressar a Hisenda l'impost corresponent, si bé té dret a repercutir-lo al destinatari de l'operació.

No obstant això, en determinades operacions, com a excepció, el subjecte passiu de l'impost és el destinatari del bé o del servei.

D'altra banda, els empresaris que repercuteixen l'IVA o duen a terme operacions subjectes i no exemptes de l'impost, amb caràcter general tenen dret a deduir l'IVA suportat en ocasió de l'adquisició de béns o serveis. En la seva declaració, l'IVA suportat pot compensar l'IVA repercutit en les operacions realitzades en el període impositiu. Si la diferència en el període impositiu és positiva, s'ha d'ingressar a Hisenda. Si és negativa, es pot compensar amb l'IVA repercutit en els exercicis següents (hi ha la possibilitat de sol·licitar la devolució amb caràcter mensual en determinats supòsits).

En termes generals, els que duen a terme exclusivament operacions exemptes o activitats no empresarials no tenen dret a deduir-se l'impost suportat. Si es duen a terme conjuntament activitats exemptes i no exemptes, normalment es té el dret de deduir parcialment l'IVA suportat de manera proporcional.

No obstant això, l'IVA suportat en béns o serveis que no s'afectin exclusivament a la realització d'activitats empresarials subjectes a l'impost no és deduïble, si bé hi ha determinades exempcions pel que fa a alguns béns de l'immobilitzat (béns d'inversió).

Malgrat que amb caràcter general l'IVA es merita amb el lliurament dels béns o la prestació dels serveis subjectes a l'impost, en determinats casos es pot optar pel criteri de caixa, el qual suposa meritjar l'impost en el moment del cobrament o pagament dels béns o serveis en qüestió.

3.4. Sobre quin import s'aplica l'impost?

Com a regla general, la base imposable de l'impost està constituïda per l'import total de la contraprestació acordada per a les operacions subjectes, al qual cal afegir, entre d'altres, determinades despeses relacionades amb el bé lliurat o el servei prestat (comissions, ports o assegurances), els impostos que recaiguin sobre les operacions realitzades o els deutes assumits.

3.5. Quins són els tipus impositius vigents?

Actualment hi ha un tipus general del 21%, un tipus reduït del 10% i un tipus superreduït del 4%. El tipus impositiu aplicable depèn de la naturalesa dels béns lliurats o del servei prestat.

A continuació s'inclou una taula amb les operacions més habituals per a les quals són aplicables els tipus reduïts:

3.6. La constitució d'una societat està subjecta a l'impost?

La subjecció a l'IVA depèn de la naturalesa dels béns aportats a la societat amb motiu de la seva constitució, i de la condició d'empresari o professional de qui els aporta.

La constitució d'una societat mitjançant aportacions dineràries no està subjecta a l'IVA i, amb caràcter general, la constitució d'una societat no queda subjecta a l'IVA excepte si és duta a terme per un empresari o professional que, a la vegada, aporta elements aïllats no

Operació	Tipus
Els lliuraments, les adquisicions intracomunitàries o les importacions dels béns següents:	10%
Els productes utilitzats per a la nutrició humana o animal	
Els animals, els vegetals i altres productes destinats a l'obtenció de productes per a la nutrició humana o animal	
Els medicaments per a ús animal	
Les aigües aptes per a les persones i els animals, o per al rec	
Els béns utilitzats en les activitats agrícoles, forestals o ramaderes	
Els habitatges i els garatges	
La prestació dels serveis següents:	
Els transports de viatgers i els seus equipatges	
Els serveis d'hostaleria	
Els serveis a favor de titulars d'explotacions agrícoles, forestals o ramaderes	
Els lliuraments, les adquisicions intracomunitàries o les importacions dels béns següents:	4%
El pa, la llet, els formatges, els ous i les fruites, les verdures, les hortalisses, els llegums, els tubercles i els cereals	
Els llibres, els diaris i les revistes	
Els medicaments per a ús humà	

constitutius (en el seu conjunt) d'un negoci en funcionament, afectes prèviament a la seva activitat empresarial o professional.

3.7. L'adquisició d'un negoci en funcionament està subjecta a l'impost?

No està subjecta a l'IVA l'adquisició d'un negoci en funcionament, entenent com a negoci un conjunt d'elements corporals i incorporsals que, formant part del patrimoni empresarial del transmetent, constitueixin una unitat econòmica capaç de funcionar pels seus propis mitjans.

Per tant, en el cas d'adquirir un negoci, s'ha de valorar si, a la vista dels actius i contractes adquirits, del personal assumit i de les altres circumstàncies concurrents, es pot concloure que el que s'adquireix conforma un conjunt mínim i suficient per poder desenvolupar una activitat econòmica.

3.8. Quines obligacions formals comporta la realització d'activitats subjectes a l'impost?

Les obligacions formals principals de l'impost són les següents:

1. La presentació periòdica de les declaracions

L'obligat tributari ha de presentar periòdicament autoliquidacions de l'impost. Generalment, la presentació es porta a terme cada trimestre. A final de l'any, els subjectes passius han de presentar una declaració resum de l'any. També poden estar obligats a presentar una declaració informativa amb el contingut dels llibres registre, o una declaració relativa a les operacions amb tercers.

A més, els obligats tributaris han de presentar la declaració relativa a l'inici, la modificació o el cessament de les activitats que determinen la subjecció a l'impost.

2. L'emissió de factures

Els subjectes passius també han d'expedir i lliurar factures i conservar-ne còpia durant quatre anys.

3. La confecció dels llibres registre

Els empresaris estan obligats a portar el llibre registre de les factures expedides, el de les factures rebudes, el dels béns d'inversió, el de determinades operacions intracomunitàries i, de vegades, alguns altres, com el de les operacions realitzades en el règim simplificat.

4. El compliment de les obligacions d'identificació

Cal sol·licitar la inclusió en el cens d'empresaris als efectes de l'IVA i, en determinats supòsits, la inclusió al Registre d'operadors intracomunitaris.

4. Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (ITP-AJD)

4.1. Quines modalitats comprèn l'ITP-AJD?

L'ITP-AJD comprèn, a la vegada, tres modalitats impositives diferents: transmissions patrimonials oneroses (TPO), operacions societàries (OS) i actes jurídics documentats (AJD).

4.2. Quines operacions estan subjectes a TPO?

Són operacions subjectes (a) les transmissions oneroses *inter vivos* de béns o drets localitzats, o que es poden exercir, a Espanya, i (b) la constitució de drets reals, préstecs, fiances, arrendaments, pensions i determinades concessions administratives.

No obstant això, la modalitat de TPO no s'aplica a les operacions realitzades per empresaris o professionals en l'exercici de la seva activitat ni a les operacions subjectes a l'IVA.

Com a excepció a l'anterior, estan subjectes a la modalitat de TPO determinades operacions realitzades per empresaris o professionals: (i) els lliuraments o arrendaments de béns immobles, així com la constitució i la transmissió de drets reals d'ús i gaudi sobre aquests quan estiguin subjectes però exemptes de l'IVA, (ii) els lliuraments d'immobles que estiguin inclosos en la transmissió d'una branca d'activitat o d'un patrimoni empresarial, quan aquesta operació no estigui subjecta a l'IVA, i (iii) determinades transmissions d'accions o

participacions socials de societats propietàries directament o indirectament d'immobles no afectes a activitats econòmiques.

Per tant, amb caràcter general, la gran majoria d'operacions realitzades en el marc d'una activitat empresarial no queden subjectes a aquest impost.

4.3. Qui ha de pagar la modalitat TPO?

En termes generals, en funció del tipus d'acte subjecte a l'impost, està obligat al seu pagament l'adquirent del bé o la persona a favor de la qual es constitueix un dret, amb independència del que les parts puguin acordar en el contracte.

4.4. Quin és l'impost per la modalitat TPO?

Amb caràcter general, la base imposable de la modalitat TPO està constituïda pel valor real del bé transmès o del dret que es constitueix o cedeix. Hi ha algunes regles especials per a determinats béns (per exemple, els drets reals, l'usdefruit o l'arrendament) i operacions (per exemple, concessions administratives, promeses i opcions sobre contractes) subjectes a l'impost.

El tipus aplicable depèn de la comunitat autònoma davant la qual s'ha de pagar l'impost. A continuació s'inclou una taula amb les operacions més habituals i els tipus imposatius corresponents actualment vigents a Catalunya.

4.5. Quines operacions queden subjectes a la modalitat OS?

Operació	Tipus
Transmissions i drets reals sobre immobles urbans	10%
Transmissions i drets reals sobre immobles rústics	
Mitjans de transport	5%
Transmissions i drets reals sobre béns mobles, excepte mitjans de transport	4%
Concessions administratives	
Drets reals de garantia, pensions, fiances, préstecs i obligacions i condicions resolutòries	1%

Han de tributar per aquesta modalitat, al tipus de l'1%, les reduccions de capital (en les quals es lliuren béns o drets als socis) i les liquidacions. L'impost es calcula sobre el valor dels béns o drets lliurats i ha de ser satisfet pel soci.

No obstant això, la constitució, l'augment de capital, la fusió, l'escissió i la transformació de societats no tributen per aquest impost.

4.6. Quins actes o contractes queden subjectes a la modalitat d'AJD?

Estan subjectes a aquesta modalitat:

1. L'atorgament de primera còpia d'escriptures amb contingut avaluable econòmicament, que sigui susceptible d'inscripció al Registre mercantil, el Registre de la propietat, el Registre de béns mobles o el Registre de la propietat industrial, sempre que l'acte o contracte no estigui subjecte a les modalitats de TPO o OS, ni a l'impost sobre successions i donacions.

El tipus aplicable depèn de la comunitat autònoma on es liquida l'impost i el tipus d'operació gravada, i pot oscil·lar entre el 0,5% (0,25% a Ceuta i Melilla) i el 2%.

A Catalunya, amb caràcter general, el tipus és de l'1,5% (agrupació, segregació i agregació d'immobles, constitució i novació de préstecs hipotecaris, constitució de garanties reals, transmissions subjectes a l'IVA, etc.), i en cas de transmissions d'immobles amb renúncia a l'exempció de l'IVA, el tipus és de l'1,8%.

2. L'emissió de lletres de canvi, xecs bancaris i altres documents que compleixen una funció de gir (llevat de determinades excepcions). El tipus aplicable depèn d'una escala progressiva i se situa entorn del 0,3%.
3. L'emissió de determinats títols nobiliaris i anotacions preventives d'embarg no ordenades en via judicial (aquestes últimes, al tipus del 0,5%).

4.7. Quan es paga l'ITP-AJD?

Com a regla general, hi ha un termini de 30 dies hàbils per liquidar l'impost, si bé en algunes comunitats autònomes, com és el cas de Catalunya, s'ha aprovat un termini d'un mes.

5. Impuestos locals

5.1. Quins són els principals impostos locals que poden ser aplicables a una activitat econòmica?

El principal impost a tenir en compte en l'àmbit local és l'impost sobre activitats econòmiques (IAE). L'import de l'impost depèn de diverses variables, com el tipus d'activitat, el municipi o la superfície dels locals en què es desenvolupa l'activitat, o la potència elèctrica contractada.

D'altra banda, en el cas de disposar d'un immoble en propietat (o d'un dret d'usdefruit, de superfície o d'una concessió administrativa sobre aquest), s'ha de satisfer l'impost sobre béns immobles.

Altres impostos locals també poden ser aplicables, com per exemple l'impost sobre vehicles de tracció mecànica o l'impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana.

5.2. Qui ha de pagar l'IAE?

Qualsevol entitat que porti a terme una activitat econòmica a Espanya està obligada al pagament de l'impost. No obstant això les persones físiques -en tot cas- i les entitats el volum de facturació de les quals no excedeixi d'1.000.000 d'euros anuals n'estan exemptes.

De la mateixa manera, l'entitat subjecta a l'impost està exempta de tributació durant els dos anys següents a l'inici de la seva activitat.

Mesures laborals i de Seguretat Social | I

1. Empenta als emprenedors

Dins del teixit empresarial espanyol, les petites i mitjanes empreses (pimes) i els autònoms tenen un paper molt rellevant a causa de la capacitat que tenen de generar ocupació. Fent-se ressò d'aquesta situació, les últimes reformes legislatives en l'àmbit laboral i de la Seguretat Social han tingut com a objectiu, entre d'altres, potenciar i facilitar la iniciativa empresarial mitjançant l'establiment d'un entorn que promogui la cultura emprenedora i la creació i el desenvolupament de projectes empresarials generadors d'ocupació.

1.1. Contracte de treball per temps indefinit de suport als emprenedors

Aquest nou tipus de contracte està dirigit a les empreses amb menys de 50 treballadors.

El contracte es regeix pel que s'ha establert per als contractes per temps indefinit a l'Estatut dels treballadors i als convenis col·lectius, excepte pel que fa al període de prova, que en aquesta modalitat contractual és, en tot cas, d'un any (tot i que no es pot establir un període de prova quan el treballador ja hagi dut a terme les mateixes funcions amb anterioritat a l'empresa).

Adicionalment, s'estableixen bonificacions en la quota empresarial a la Seguretat Social quan es contractin determinats col·lectius mitjançant aquest tipus de contracte: joves aturats, persones més grans de 45 anys i dones en ocupacions en les quals el col·lectiu és menys representat.

1.2. Prestació per desocupació i treball autònom

Tradicionalment, la prestació per desocupació i el treball autònom han estat dos conceptes incompatibles; tanmateix, la legislació ha anat establint diverses fórmules de compatibilització entre ells.

L'apartat 3 de l'article 296 del Text Refós de la Llei General de la Seguretat Social, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre ("LGSS"), preveu la possibilitat d'abonar

d'una sola vegada el valor actual de l'import, total o parcial, de la prestació per desocupació de nivell contributiu a què tingui dret el treballador i que estigui pendent de percebre, sempre que ho estableixi algun programa de foment de l'ocupació. D'altra banda, també preveu la possibilitat d'abonar l'import de la prestació per desocupació de nivell contributiu a la qual tingui dret el treballador a través de pagaments parcials per subvencionar la cotització del treballador a la Seguretat Social.

Per la seva part, la Llei 31/2015, de 9 de setembre, per la qual es modifica i actualitza la normativa en matèria d'autoocupació i s'adopten mesures de foment i promoció del treball autònom i de l'Economia Social (la "**Llei 31/2015**") ha introduït un nou Capítol II en el Títol V de la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom ("**l'Estatut del Treball Autònom**") en relació als incentius i mesures de foment i promoció del Treball Autònom.

1.2.1. Abonament d'una sola vegada en cas d'incorporació com a socis treballadors o de treball a cooperatives o a societats laborals o activitat autònoma

L'entitat gestora té la possibilitat d'abonar d'una sola vegada el valor actual de l'import de la prestació per desocupació de nivell contributiu als beneficiaris de prestacions.

Aquest sistema és aplicable quan els beneficiaris pretenguin determinades finalitats: incorporació estable com a socis treballadors o de treball a cooperatives o a societats laborals, constitució de cooperatives o societats laborals o alta com a treballador autònom. Per altra banda, els beneficiaris hauran de complir la resta de requisits procedimentals establerts al Reial Decret 1044/1985, de 19 de juny, pel que es regula l'abonament de la prestació per desocupació en la seva modalitat d'abonament d'una sola vegada com a mesura de foment de l'ocupació.

1.2.2. Abonament mensual

L'entitat gestora pot abonar mensualment l'import de la prestació per desocupació de nivell contributiu per subvencionar la cotització del treballador autònom a la Seguretat Social.

1.2.3. Ampliació de les possibilitats de capitalització de la prestació

El legislador ha ampliat la possibilitat d'aplicar els sistemes d'abonament d'una sola vegada:

- a) Als beneficiaris de la prestació per desocupació de nivell contributiu que es vulguin constituir com a treballadors autònoms, socis treballadors o de treball en cooperatives o en societats laborals.
- b) Als beneficiaris de la prestació per desocupació de nivell contributiu menors de 30 anys quan capitalitzin la prestació per destinar fins al 100 % del seu import a realitzar una aportació al capital d'una entitat mercantil de nova constitució o constituïda en un termini màxim de dotze mesos anteriors a l'aportació sempre i quan (i) es vagi a posseir el control efectiu de la societat; (ii) es vagi a exercir en la mateixa una activitat professional i (iii) es produeixi un alta en la Seguretat Social en el Règim Especial dels Treballadors Autònoms ("**RETA**") o en el Règim Especial dels Treballadors del Mar.

També podran destinar la quantitat abonada a sufragar les despeses de constitució i posada en funcionament d'una entitat, així com al pagament de les taxes i el preu de

serveis específics d'assessorament, formació i informació relacionats amb l'activitat a emprendre.

Estan excloses d'aquesta possibilitat les persones que hagin mantingut un vincle contractual previ amb les entitats mercantils esmentades i els treballadors autònoms econòmicament dependents ("**TRADE**") que hagin formalitzat amb un client un contracte registrat al Servei Públic d'Ocupació Estatal ("**SEPE**").

1.2.4. Possibilitat de compatibilitzar la percepció de la prestació per desocupació amb el treball autònom

La LGSS estableix la incompatibilitat de la prestació per desocupació amb el treball per compte propi, però actualment aquesta incompatibilitat té algunes excepcions.

a) Compatibilització establerta per un programa de foment de l'ocupació

Un programa de foment de l'ocupació destinat a col·lectius que presentin una dificultat més gran d'inserció al mercat de treball estableix la possibilitat de compatibilitzar la percepció de la prestació per desocupació pendent de percebre amb el treball per compte propi. En aquest cas, l'entitat gestora abona al treballador l'import mensual de la prestació en la quantitat i durada que es determinin, sense incloure la cotització a la Seguretat Social.

b) Compatibilització de la prestació per desocupació amb l'inici d'una activitat per compte propi

Així mateix, els beneficiaris de la prestació per desocupació de nivell contributiu que hagin cessat amb caràcter total i definitiu la seva activitat laboral i que es constitueixin com a treballadors per compte propi poden compatibilitzar la percepció mensual de la prestació que els correspongui amb el treball autònom, per un màxim de 270 dies o pel temps inferior pendent de percebre, sempre que és sol·liciti la compatibilitat en el termini de quinze dies a comptar des de la data d'inici de l'activitat per compte propi.

També podran gaudir d'aquesta compatibilitat els perceptors de la prestació per desocupació que s'incorporen com a socis de societats laborals de nova creació o socis treballadors de cooperatives de treball associat de nova creació que estiguin enquadrats en el Règim Especial de la Seguretat Social que correspongui per raó de l'activitat que desenvolupin per compte propi.

1.2.5. Suspensió i represa del cobrament de la prestació per desocupació després de dur a terme una activitat per compte propi

La prestació per desocupació se suspèn mentre el titular realitza un treball per compte propi de durada inferior a 24 mesos amb independència de que haguessin estat en situació d'alta com a treballador per compte propi enquadrat dintre d'algun dels Règims de la Seguretat Social, o 60 mesos en el cas de treballadors per compte propi que acreditin haver causat alta al RETA o al Règim Especial dels Treballadors del Mar.

El cobrament de la prestació es reprèn quan se superen els períodes esmentats a sol·licitud de la persona interessada i sempre que s'acrediti que ha finalitzat la causa de suspensió.

1.3. Reduccions i bonificacions aplicables a tots els treballadors autònoms

Els treballadors per compte propi que causin alta inicial al RETA o que no haguessin estat en situació d'alta en aquest règim en els cinc anys immediatament anteriors, a comptar des de la data d'efectes de l'alta, podran reduir-se la quota per contingències comuns (incloent IT) la quantia de les quals variarà en funció de la base de cotització per la qual optin.

1.4. Bonificacions per noves altes de familiars col·laboradors de treballadors autònoms

S'han previst bonificacions en la quota a la Seguretat Social quan els familiars del treballador autònom s'incorporin com a noves altes al RETA i col·laborin amb ell mitjançant la realització de treballs a l'activitat de què es tracti.

1.5. Pertinença a un determinat col·lectiu

A més dels incentius abans esmentats pel fet de dur a terme una activitat emprenedora, en cas que els autònoms emprenedors pertanyin a determinats col·lectius, es permet que es puguin beneficiar d'una cotització reduïda tal i com s'analitza detalladament a continuació.

1.5.1. Joves emprenedors

a) Reduccions i bonificacions a la Seguretat Social aplicables a joves emprenedors

Es preveu un sistema de bonificacions i reduccions per a homes menors de 30 anys i dones menors de 35 anys quan aquests treballadors per compte propi i causin alta inicial al RETA o no hagin estat en situació d'alta en aquest règim en els cinc anys immediatament anteriors a la data d'efectes de l'alta..

Aquest sistema de reduccions i bonificacions també són aplicables socis de societats laborals i als socis treballadors de cooperatives de treball associat que s'emmarquin dins l'àmbit del RETA o com treballadors per compte propi en el Règim Especial dels Treballadors del Mar, sempre que compleixin els requisits establerts anteriorment.

b) Règim de cotització per contingències professionals i cessament d'activitat

A partir del gener del 2014 la protecció envers les contingències d'accidents de treball i malalties professionals, que inclou la cobertura de la protecció per cessament d'activitat, té caràcter voluntari per als treballadors per compte propi menors de 30 anys.

1.5.2. Persones amb discapacitat, víctimes de violència de gènere i víctimes del terrorisme que s'estableixin per compte propi

S'ha establert un sistema de bonificacions i reduccions de caràcter general per als treballadors per compte propi amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 %, víctimes de violència de gènere i víctimes del terrorisme que causin alta inicial al RETA o no haguessin estat en situació d'alta en aquest règim en els cinc anys immediatament anteriors a comptar des de la data d'efectes de l'alta.

1.5.3. Treballadors per compte propi amb 65 anys o més

Els treballadors per compte propi inclosos al règim especial de treballadors del mar o al RETA que tinguin 65 anys o més i que disposin d'un mínim d'anys cotitzats es poden exonerar del 100 % de la totalitat de les quotes per contingències comunes (excepte IT) i per contingències professionals.

1.5.4. Víctimes de violència de gènere

En el cas de treballadores per compte propi víctimes de violència de gènere que cessin en la seva activitat per protegir de forma efectiva el seu dret a l'assistència social integral, se suspèn la seva obligació de cotitzar durant un període de 6 mesos, que són considerats com de cotització efectiva i durant els quals la seva situació és considerada com a assimilada a l'alta.

1.5.5. Empreses d'inserció

S'ha establert un sistema de bonificacions per incentivar la contractació per part de les empreses d'inserció de persones en situació d'exclusió social, desocupades i inscrites al l'oficina d'ocupació, amb dificultats d'integració al mercat laboral: perceptors de rendes mínimes d'inserció, joves d'entre 18 i 30 anys procedents d'institucions de protecció de menors, persones que no poden accedir a les prestacions de rendes mínimes d'inserció o similars, entre d'altres.

Quan el contracte se celebra amb una persona en situació d'exclusió social menor de 30 anys, o menor de 35 anys que tinguin reconegut un grau de discapacitat igual o superior al 33%, la bonificació és d'un import més alt.

1.6. Incentius a la incorporació de joves a entitats de l'economia social

S'han previst bonificacions dirigides a les cooperatives o societats laborals que incorporin de forma indefinida treballadors desocupats com a socis treballadors o de treball i que siguin menors de 30 anys o menors de 35 anys que tinguin reconegut un grau de discapacitat igual o superior al 33%.

1.7. Bonificacions i reduccions al treball autònom per conciliació de la vida personal i familiar vinculada a la contractació

Els treballadors tindran dret a una bonificació del 100 per cent de la quota d'autònoms per contingències comuns en els següents supòsits: (i) per cura de menors de set anys que tinguin al seu càrrec; (ii) per tenir al seu càrrec un familiar, per consanguinitat o afinitat fins al segon grau i (iii) per tenir al seu càrrec un familiar, per consanguinitat o afinitat fins al segon grau inclòs, amb paràlisi cerebral, malaltia mental o discapacitat intel·lectual amb un grau de discapacitat reconegut igual o superior al 33% o una discapacitat física o sensorial amb un grau de discapacitat reconegut igual o superior al 65%.

L'aplicació de la bonificació esta condicionada a la permanència en alta al RETA i a la contractació d'un treballador, a temps complet o parcial, que haurà de mantenir-se durant tot el període de gaudi de la bonificació.

Així mateix, només tindran dret a la bonificació els treballadors autònoms que manquin de treballadors assalariats en la data d'inici de l'aplicació de la bonificació i durant els dotze mesos anteriors a la mateixa.

2. Bonificacions i incentius a la contractació laboral

2.1. Treballadors joves

2.1.1. Contractació indefinida d'un jove per microempreses i empresaris autònoms

Les empreses amb una plantilla igual o inferior a nou treballadors i els empresaris autònoms que contracten de forma indefinida un jove desocupat menor de 30 anys tenen dret a una reducció en la quota empresarial a la Seguretat Social.

2.1.2. Primera ocupació jove

S'estableix la possibilitat que les empreses celebrin contractes temporals amb joves desocupats menors de 30 anys que no tinguin experiència laboral o quan aquesta sigui inferior a tres mesos.

Les empreses, inclosos els treballadors autònoms, que transformen aquest contracte en indefinit, tenen una bonificació en les quotes empresarials a la Seguretat Social que varia segons si es tracta de treballadors o treballadores

2.2. Contractes de formació

2.2.1. Incentius a la contractació a temps parcial amb vinculació formativa

Les empreses, incloent-hi els treballadors autònoms, que celebrin contractes a temps parcial amb vinculació formativa amb joves desocupats menors de 30 anys inscrits en l'Oficina d'Ocupació tindran dret a una reducció en la quota empresarial a la Seguretat Social que varia depenent de la plantilla de l'empresa.

2.2.2. Incentius als contractes en pràctiques

A través de la Llei 11/2013, de 26 de juliol s'estableix la possibilitat de celebrar contractes en pràctiques amb joves menors de 30 anys encara que hagin transcorregut cinc anys o més des de la finalització dels seus estudis.

D'aquesta manera, les empreses, inclosos els treballadors autònoms, que formalitzin un contracte en pràctiques amb un treballador menor de 30 anys tenen dret a una reducció en la quota empresarial a la Seguretat Social. Aquesta reducció augmenta en cas que el treballador estigui realitzant pràctiques no laborals a l'empresa en el moment de la celebració del contracte de treball en pràctiques.

2.2.3. Reduccions de quotes als contractes per a la formació i l'aprenentatge

Les empreses que a partir del 12 de febrer de 2012 hagin celebrat i celebrin contractes per a la formació i l'aprenentatge amb treballadors desocupats inscrits a l'oficina d'ocupació tenen dret a una reducció en la quota empresarial a la Seguretat Social l'import de la qual varia en funció de la plantilla de l'empresa.

2.3. Transformació de contractes

2.3.1. Bonificacions per transformació dels contractes per a la formació i l'aprenentatge en contractes per temps indefinit

Les empreses que, al final de la durada inicial o prorrogada dels contractes per a la formació i l'aprenentatge, els transformen en contractes indefinits, independentment de la data en què s'hagin celebrat, tenen dret a una bonificació en la quota empresarial a la Seguretat Social, l'import de la qual varia segons si es tracta de treballadors o treballadores.

2.3.2. Bonificacions per transformació de contractes en pràctiques, de relleu i de substitució en contractes per temps indefinit

Les empreses amb menys de 50 treballadors, inclosos els treballadors autònoms i les societats laborals o cooperatives a les quals s'incorporin treballadors com a socis treba-

lladors o de treball, tenen dret a una bonificació en la quota empresarial a la Seguretat Social quan transformin en indefinits contractes en pràctiques o contractes de relleu i substitució per anticipació de l'edat de jubilació. L'import de la jubilació depèn de si es tracta de treballadors o de treballadores.

2.4. Persones desocupades

2.4.1. Incentius a la contractació en nous projectes d'emprenedoria jove

Els treballadors per compte propi, menors de 30 anys i sense treballadors assalariats, que des del 24 de febrer de 2013 contractin per primera vegada persones desocupades de 45 o més anys de forma indefinida tenen dret a una reducció en la quota de la Seguretat Social, sempre que es mantingui contractat el treballador durant un mínim de 18 mesos.

2.4.2. Contractes d'interinitat

a) Contractes d'interinitat concertats amb persones minusvàlides desocupades

Els contractes d'interinitat que se celebrin amb persones minusvàlides desocupades per substituir treballadors minusvàlids que tinguin suspès el seu contracte de treball per incapacitat temporal, donen dret a una bonificació en les quotes empresarials a la Seguretat Social i en les aportacions empresarials de les quotes de recaptació conjunta.

b) Contractes d'interinitat per substituir treballadors durant els períodes de descans per maternitat, adopció i acolliment, risc durant l'embaràs, risc durant la lactància natural o suspensió per paternitat

Donen dret a una bonificació en les quotes empresarials a la Seguretat Social i en les aportacions empresarials de les quotes de recaptació conjuntes els contractes d'interinitat que se celebrin amb persones desocupades per substituir treballadors durant els períodes de descans per maternitat, adopció i acolliment risc durant l'embaràs, risc durant la lactància natural o suspensió per paternitat.

c) Contractes d'interinitat celebrats amb persones desocupades en substitució de treballadors en excedència per cura de familiars

La celebració de contractes d'interinitat per substituir el treballador que estigui en situació d'excedència per cura de familiars dóna dret a una reducció en les cotitzacions empresarials a la Seguretat Social quan aquests contractes es formalitzin amb beneficiaris de prestacions per desocupació.

2.5. Bonificacions per contractació temporal, contractació indefinida i per transformació dels contractes en indefinits amb determinats col·lectius

S'han establert diferents sistemes de reduccions i de bonificacions en les quotes empresarials a la Seguretat Social en els supòsits de contractació temporal, indefinida i transformació dels contractes en indefinits amb els col·lectius següents:

- persones amb minusvalidesa o amb incapacitats permanents,
- persones en exclusió social,
- víctimes de violència de gènere o domèstica, i
- víctimes del terrorisme.

En el cas de persones amb minusvalidesa o amb incapacitats permanents, s'han establert, a més, bonificacions en la quota empresarial quan es formalitza un contracte temporal de foment de l'ocupació i quan es formalitza un contracte en pràctiques.

En cas de víctimes de violència de gènere, també s'han establert bonificacions en les quotes empresarials a la Seguretat Social quan es formalitzen contractes d'interinitat per substituir les víctimes que hagin suspès el seu contracte de treball o hagin exercitat el seu dret a la mobilitat geogràfica o al canvi de centre de treball.

3. Bonificacions i reduccions per incentivar el manteniment de l'ocupació

3.1. Treballadors de més de 65 anys

Els empresaris que mantinguin els llocs de treball als treballadors per compte aliè amb contractes de treball de caràcter indefinit i als socis treballadors o de treball de les cooperatives tenen dret a l'exempció de l'obligació de cotitzar sempre que aquests treballadors tinguin 65 anys o més i compleixin els anys mínims de cotització exigits.

3.2. Canvi de lloc de treball

3.2.1. Risc per embaràs o lactància

Es té dret a una reducció de l'aportació empresarial a la Seguretat Social en el supòsit en el qual la treballadora sigui destinada a un lloc de treball o funció diferent i compatible amb el seu estat per raó de risc durant l'embaràs o risc durant la lactància natural.

3.2.2. Malaltia professional

Quan els treballadors que pateixen una malaltia professional en un grau que no origina una prestació econòmica siguin traslladats a un lloc de treball alternatiu i compatible amb el seu estat de salut, es té dret a una reducció en les quotes meritades durant el període de permanència al nou lloc de treball.

Aquesta reducció també s'aplica quan aquests treballadors són contractats per una altra empresa per exercir un lloc de treball compatible amb el seu estat de salut.

3.3. Treballadors substituïts

S'ha establert un règim de bonificacions en la cotització dels treballadors, dels socis treballadors o dels socis de treball de les societats cooperatives i dels treballadors per compte propi o autònoms quan aquests són substituïts per persones desocupades a través dels contractes d'interinitat bonificats durant els períodes de descans per maternitat, adopció, acolliment, paternitat, risc durant l'embaràs o risc durant la lactància natural.

3.4. Sectors de turisme, comerç vinculat al turisme i hostaleria

Les empreses que s'emmarquen dins dels sectors de turisme, comerç vinculat a aquest sector i hostaleria, que generen activitat productiva durant els mesos de març i de novembre de cada any i que inicien o mantenen en alta durant els mesos esmentats l'ocupació dels treballadors amb contractes de caràcter fix discontinu, tenen dret a una bonificació en les quotes empresarials a la Seguretat Social.

URÍA MENÉNDEZ